

Środa z Funduszami dla przedsiębiorców na rozwój

Materiały informacyjne

Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich

2 marca 2016 r.

SPIS TREŚCI

1. Przegląd możliwości dla biznesu.....	3
1.1 Działalność badawczo-rozwojowa.....	4
1.2 Innowacje	13
1.3 Inwestycje na obszarach wiejskich	21
1.4 Inwestycje proekologiczne	24
1.5 Internacjonalizacja.....	31
1.6 Kursy, szkolenia	35
1.7 Usługi proinnowacyjne	38
2. Źródła wiedzy o Funduszach Europejskich	42
3. Słowniczek	44

1. Przegląd możliwości dla biznesu

W ramach Funduszy Europejskich przedsiębiorcy zostali uwzględnieni zarówno jako **beneficjenci** (podmioty mogące się starać o dofinansowanie swoich projektów), jak i **grupy docelowe** (podmioty uczestniczące w już dofinansowanym projekcie lub bezpośrednio korzystające z jego rezultatów).

Głównymi źródłami dofinansowania przedsiębiorstw są **regionalne programy operacyjne** (właściwe dla województwa, w którym zarejestrowana jest firma lub umiejscowiona jest inwestycja), ale dofinansowania pojawiają się również w **programach krajowych**. Na spotkaniu wspominać będziemy o dofinansowaniach przewidzianych w **Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Mazowieckiego** (RPO WM), **Programie Operacyjnym Inteligentny Rozwój** (POIR), **Programie Operacyjnym Polska Wschodnia** (POPW), **Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko** (POIŚ) i **Programie Rozwój Obszarów Wiejskich** (PROW).

Poniższej zestawienie, w jakich programach będzie możliwość uzyskania dofinansowania na określony typ projektu:

temat projektu	źródło dofinansowania
prace badawcze i rozwojowe	POIR, Działanie 1.1, 1.2, RPO WM, Działanie 1.2
infrastruktura B+R	POIR, Działanie 2.1 RPO WM, Działanie 1.2
bony na innowacje	POIR, Poddziałanie 2.3.2 RPO WM, Działanie 1.2
innowacje	POIR, Poddziałanie 3.2.1, 3.2.2, 2.3.4 POPW, Poddziałanie 1.3.1, 1.3.2 RPO WM, Działanie 3.3
Inwestycje na obszarach wiejskich	PROW, Działanie LEADER, Poddziałanie 4.2
inwestycje proekologiczne	POIŚ, Działanie 1.1, 1.2 RPO 4.1, 3.3 PROW, Poddziałanie 4.2
internacjonalizacja przedsiębiorstw	POIR, Poddziałanie 3.3.3 POPW, Działanie 1.2 RPO WM, Poddziałanie 3.2.2
szkolenia	RPO WM, Działanie 10.2, Poddziałanie 10.3.4
usługi proinnowacyjne	POIR, Działanie 2.3.1 POPW, Działanie 1.4 RPO WM, 3.1.2

1.1 Działalność badawczo-rozwojowa

Wsparcie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw przewidziano w ramach **Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój** (poziom krajowy) oraz **Regionalnych Programów Operacyjnych** (poziom regionalny).

Na poziomie krajowym wspierane są projekty wpisujące się w **krajowe inteligentne specjalizacje** i w związku z tym – projekty o dużym znaczeniu dla polskiej gospodarki. Na poziomie regionalnym przewidziano wsparcie projektów wpisujących się w **regionalne inteligentne specjalizacje** i tym samym projektów o znaczeniu regionalnym.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR)

POIR

Działanie 1.1 Projekty B+R przedsiębiorstw

Poddziałanie 1.1.1 Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa

Poddziałanie 1.1.2 Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/ demonstracyjnej

Terminy:

Poddziałanie 1.1.1 Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa	<u>konkurs przeznaczony dla MŚP</u> ogłoszenie konkursu 1 marca 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 4 kwietnia 2016 r. zakończenie naboru wniosków 29 lipca 2016 r. <u>konkurs przeznaczony dla MŚP realizujących projekty w regionach słabiej rozwiniętych</u> ogłoszenie konkursu III kwartał 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków III kwartał 2016 r. zakończenie naboru wniosków IV kwartał 2016 r.	Projekty B+R realizowane przez MŚP Wsparcie badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych
	ogłoszenie konkursu 28 kwietnia 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 1 czerwca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 11 lipca 2016 r.	Projekty B+R realizowane przez dużych przedsiębiorców Wsparcie badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych
Poddziałanie 1.1.2 Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/ demonstracyjnej (Demonstrator)	ogłoszenie konkursu grudzień 2015 r. rozpoczęcie naboru wniosków 7 styczeń 2016 r. zakończenie naboru wniosków 29 lutego 2016 r.	Wsparcie eksperymentalnych prac rozwojowych – weryfikacji nowych rozwiązań w warunkach zbliżonych do rzeczywistych i operacyjnych

	Kolejne ogłoszenie konkursu: 6 czerwca 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 6 lipca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 12 sierpnia 2016 r.	Wsparcie eksperymentalnych prac rozwojowych związanych z tworzeniem linii pilotażowej. Konkurs przeznaczony dla dużych przedsiębiorców.
--	--	--

Instytucja odpowiedzialna: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (www.ncbir.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: przedsiębiorstwa

Wsparcie obejmuje realizację przez przedsiębiorstwo (samodzielnie lub jako lidera konsorcjum) badań przemysłowych i/lub eksperymentalnych prac rozwojowych (wg definicji rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu) w celu opracowania nowych lub istotnie ulepszonych rozwiązań, łącznie z przygotowaniem prototypów doświadczalnych oraz instalacji pilotażowych.

Poddziałanie 1.1.1 „Badania przemysłowe i prace rozwojowe realizowane przez przedsiębiorstwa” - tzw. „szybka ścieżka”

Celem Poddziałania jest podniesienie innowacyjności polskich przedsiębiorstw dzięki wykorzystywaniu rezultatów prac B+R w prowadzonej działalności gospodarczej.

Adresatami konkursów w tzw. „szybkiej ścieżce” są przedsiębiorcy spełniający kryteria mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów obejmujących realizację badań przemysłowych lub prac rozwojowych nad rozwiązaniami technologicznymi i produktami służącymi rozwojowi prowadzonej działalności gospodarczej oraz wzmacnianiu ich pozycji konkurencyjnej, o ile przedmiotem projektu będzie rozwiązanie wpisujące się w krajowe inteligentne specjalizacje.

W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 szacowana alokacja przeznaczona na wsparcie całego Poddziałania 1.1.1 wynosić blisko 1,9 mld euro. NCBR planuje uruchamianie w ramach tych środków również kolejnych konkursów dedykowanych przedsiębiorcom dużym oraz nowopowstałym przedsiębiorstwom typu start-up.

Kryteria wyboru projektów:

1. Kryterium formalne specyficzne
Projekt zostanie rozpoczęty po dniu złożenia wniosku o dofinansowanie
2. Kryteria merytoryczne
 - 1) Kryteria merytoryczne w ramach oceny naukowo-technologicznej:
 - a) dostępu (ocena TAK/NIE):
 - Projekt obejmuje badania przemysłowe i prace rozwojowe albo prace rozwojowe
 - Zaplanowane prace B+R są adekwatne i niezbędne do osiągnięcia celu projektu, a ryzyka z nimi związane zostały zdefiniowane
 - Zespół badawczy oraz zasoby techniczne wnioskodawcy zapewniają prawidłową realizację zaplanowanych w projekcie prac B+R
 - Projekt wpisuje się w Krajową Inteligentną Specjalizację
 - 2) Kryteria merytoryczne w ramach oceny gospodarczo-biznesowej:
 - a) dostępu (ocena TAK/NIE):
 - Projekt dotyczy innowacji produktowej lub procesowej
 - Kwestia własności intelektualnej nie stanowi bariery dla wdrożenia rezultatów projektu
 - Kadra zarządzająca oraz sposób zarządzania w projekcie umożliwia jego prawidłową realizację
 - b) punktowane (*punktacja od 0 do 5 pkt*):
 - Nowość rezultatów projektu
 - Zapotrzebowanie rynkowe na rezultaty projektu

- Opłacalność wdrożenia
- c) punktowane (*punktacja 0/2 pkt w przypadku projektów MŚP*)
 - Wdrożenie rezultatów projektu planowane jest na terenie RP

Poziom dofinansowania:

→ Minimalna wartość kosztów kwalifikowanych:

- 2 mln PLN w przypadku MŚP
- 12 mln PLN w przypadku dużych przedsiębiorstw

→ Maksymalna wartość dofinansowania:

- 20 mln EUR – jeżeli koszty kwalifikowalne badań przemysłowych stanowią więcej niż połowę całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu
- 15 mln EUR – jeśli koszty kwalifikowane prac rozwojowych stanowią więcej niż połowa całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu) określonych szczegółowo w Regulaminie Przeprowadzania Konkursu

→ Intensywność wsparcia:

- 50% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku badań przemysłowych
- 25% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku prac rozwojowych
- 50% kosztów kwalifikowalnych – w przypadku studiów wykonalności
- + 10 % w przypadku średnich przedsiębiorstw
- + 20 % w przypadku małych i mikro przedsiębiorstw
- + 15 % premii (do maksymalnie 80% kosztów projektu) w przypadku deklaracji szerokiego rozpowszechnienia wyników projektu

Poddziałanie 1.1.2 „Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/ demonstracyjnej”, czyli Demonstrator

Celem działania jest podniesienie innowacyjności polskich przedsiębiorstw dzięki wykorzystywaniu rezultatów prac B+R w prowadzonej działalności gospodarczej.

Adresatami konkursów w tzw. „Demonstratorze” są przedsiębiorcy spełniający kryteria mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz przedsiębiorcy inni niż MŚP. Mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów obejmujących realizację B+R nad rozwiązaniami technologicznymi i produktami służącymi rozwojowi prowadzonej działalności gospodarczej oraz wzmocnieniu ich pozycji konkurencyjnej, o ile przedmiotem projektu będzie rozwiązanie wpisujące się w krajowe inteligentne specjalizacje.

Przedsiębiorstwo może przeprowadzić prace B+R samodzielnie i przy wykorzystaniu własnych zasobów lub zlecając realizację prac B+R podmiotom zewnętrznym (jednostkom naukowym, innym przedsiębiorstwom, sieciom naukowym, konsorcjom naukowo-przemysłowym, itp.). Finansowaniem mogą być objęte projekty dotyczące realizacji przez przedsiębiorstwo prac B+R związanych z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej. W ramach tego etapu prac B+R dokonana zostanie weryfikacja nowego rozwiązania w warunkach zbliżonych do rzeczywistych i operacyjnych. Realizacja przedmiotowego instrumentu zapewni przedsiębiorcy możliwość doprowadzenia rozwiązania będącego przedmiotem projektu do etapu, kiedy będzie można je skomercjalizować.

Wsparcie może służyć finansowaniu wydatków do etapu przygotowania pierwszej produkcji na bazie wyników prac B+R. Pierwsza produkcja oznacza pierwsze wdrożenie przemysłowe odnoszące się do zwiększenia skali obiektów pilotażowych lub do pierwszych w swoim rodzaju urządzeń i obiektów, obejmujących kroki następujące po uruchomieniu linii pilotażowej, w ramach której zawarta jest faza testowania, ale nie produkcja masowa lub działalność handlowa.

Kryteria wyboru projektów:

1. Kryterium formalne specyficzne:
Projekt zostanie rozpoczęty po dniu złożenia wniosku o dofinansowanie
2. Kryteria merytoryczne
 - 1) Kryteria merytoryczne w ramach oceny naukowo-technologicznej:

- a) dostępu (ocena TAK/NIE):
 - Projekt obejmuje wyłącznie prace rozwojowe
 - Zaplanowane prace B+R są adekwatne i niezbędne do osiągnięcia celu projektu, a ryzyka z nimi związane zostały zdefiniowane
 - Zespół badawczy oraz zasoby techniczne wnioskodawcy zapewniają prawidłową realizację zaplanowanych w projekcie prac B+R.
 - Projekt wpisuje się w Krajową Inteligentną Specjalizację
- 2) Kryteria merytoryczne w ramach oceny gospodarczo-biznesowej:
 - a) dostępu (ocena TAK/NIE):
 - Projekt dotyczy innowacji produktowej lub procesowej
 - Kwestia własności intelektualnej nie stanowi bariery dla wdrożenia rezultatów projektu
 - Kadra zarządzająca oraz sposób zarządzania w projekcie umożliwia jego prawidłową realizację
 - b) punktowane (punktacja od 0 do 5 pkt):
 - Nowość rezultatów projektu
 - Zapotrzebowanie rynkowe na rezultaty projektu
 - Opłacalność wdrożenia
 - c) punktowane (punktacja 0/2 w przypadku projektów MŚP oraz punktacja 0/3 w przypadku projektów dużych przedsiębiorców):
 - Wdrożenie rezultatów projektu planowane jest na terenie RP

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wartość kosztów kwalifikowanych:**
 - 5 mln PLN w przypadku MŚP
 - 20 mln PLN w przypadku dużych przedsiębiorstw
- **Maksymalna wartość dofinansowania:** 15 mln EUR
- **Intensywność wsparcia:** 25% kosztów kwalifikowalnych – dla prac rozwojowych;
 - + 10 % w przypadku średnich przedsiębiorstw
 - + 20 % w przypadku małych i mikro przedsiębiorstw
 - + 15 % premii (do maksymalnie 80% kosztów projektu) w przypadku deklaracji szerokiego rozpowszechnienia wyników projektu

POIR

Działanie 1.2 Sektorowe programy B+R

Terminy:

Działanie 1.2 Sektorowe programy B+R	ogłoszenie konkursu 18 grudnia 2015 r. rozpoczęcie naboru wniosków 1 lutego 2016 r. zakończenie naboru wniosków 1 marca 2016 r.	Projekty B+R realizowane w ramach programu sektorowego INNOCHEM - programy sektorowe służą realizacji dużych przedsięwzięć B+R, istotnych dla rozwoju poszczególnych branż/sektorów gospodarki. Mogą służyć wyłanianiu inteligentnych specjalizacji, zgodnie z koncepcją przedsiębiorczego odkrywania
--------------------------------------	---	--

Działanie 1.2 Sektorowe programy B+R	ogłoszenie konkursu 15 marca 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 15 kwietnia 2016 r. zakończenie naboru wniosków 16 maja 2016 r.	Projekty B+R realizowane w ramach programu sektorowego INNOTEXTILE
	ogłoszenie konkursu 28 kwietnia 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 1 czerwca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 29 czerwca 2016 r.	Projekty B+R realizowane w ramach programu sektorowego INNOSTAL
	ogłoszenie konkursu 28 kwietnia 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 1 czerwca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 29 czerwca 2016 r.	Projekty B+R realizowane w ramach programu sektorowego GameINN
	ogłoszenie konkursu 9 maja 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 10 czerwca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 11 lipca 2016 r.	Projekty B+R realizowane w ramach programu sektorowego INNOSBZ
	ogłoszenie konkursu III kw. 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków III kw. 2016 r. zakończenie naboru wniosków IV kw. 2016 r.	Projekty B+R realizowane w ramach programu sektorowego INNOTABOR, INNOMOTO, PBSE, IUSER

Instytucja odpowiedzialna: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (www.ncbir.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: przedsiębiorstwa albo konsorcja przedsiębiorstw (składające się wyłącznie z przedsiębiorców) – w których skład wchodzi co najmniej 2 przedsiębiorców

Programy sektorowe służą realizacji **dużych przedsięwzięć B+R**, istotnych dla rozwoju poszczególnych branż/sektorów gospodarki.

Dofinansowanie udzielane jest na realizację projektu, który obejmuje badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe albo eksperymentalne prace rozwojowe w rozumieniu art. 25 rozporządzenia 651/2014 (projekt w którym nie przewidziano eksperymentalnych prac rozwojowych nie uzyska dofinansowania).

W programach sektorowych inicjatorem wspólnego przedsięwzięcia jest grupa przedsiębiorstw, które występują w imieniu branży (np. za pośrednictwem platformy technologicznej, inicjatywy klastrowej, etc.), przedstawiając zarys agendy badawczej wraz z konkretnym zapotrzebowaniem sektora na prace B+R.

Programy sektorowe mogą służyć wyłanianiu inteligentnych specjalizacji, zgodnie z koncepcją przedsiębiorczego odkrywania, stanowiąc element monitorowania Krajowej Inteligentnej Specjalizacji.

Kryteria wyboru projektów:

1. Kryterium formalne specyficzne
Projekt zostanie rozpoczęty po dniu złożenia wniosku o dofinansowanie
2. Kryteria merytoryczne

- 1) Kryteria merytoryczne w ramach oceny naukowo-technologicznej:
 - a) dostępu (*ocena TAK/NIE*):
 - Projekt obejmuje badania przemysłowe i prace rozwojowe albo prace rozwojowe
 - Przedmiotem projektu jest rozwiązanie wpisujące się w krajową inteligentną specjalizację
 - Zgodność z zakresem tematycznym konkursu
 - b) punktowane (*punktacja od 0 do 5 pkt*):
 - Zaplanowane prace B+R są adekwatne i niezbędne do osiągnięcia celu i przedmiotu projektu, a potencjalne zagrożenia zostały zdefiniowane
 - Zespół badawczy oraz zasoby techniczne wnioskodawcy zapewniają prawidłową realizację zaplanowanych w projekcie prac B+R
 - Nowość rezultatów prac B+R w porównaniu do aktualnego stanu nauki i techniki w zakresie objętym projektem
- 2) Kryteria merytoryczne w ramach oceny gospodarczo-biznesowej:
 - a) dostępu (*ocena TAK/NIE*):
 - Projekt dotyczy innowacji produktowej lub procesowej
 - Kwestia własności intelektualnej nie stanowi bariery dla wdrożenia rezultatów projektu
 - Kadra zarządzająca oraz sposób zarządzania w projekcie umożliwia jego prawidłową realizację.
 - b) punktowane (*skala od 0 do 5 pkt*):
 - Zapotrzebowanie rynkowe na rezultaty projektu
 - Opłacalność wdrożenia
 - c) punktowane (*punktacja 0/5*):
 - Wdrożenie rezultatów projektu planowane jest na terenie RP

W zeszłym roku realizowane były programy:

- **INNOLOT** – innowacyjne lotnictwo,
- **INNOMED** – innowacyjna medycyna,
- **INNOCHEM** – innowacyjny sektor chemiczny.

W tym roku Działanie 1.2 obejmuje 3 programy sektorowe:

- **INNOTEXTILE** – innowacje w branży tekstylnej,
- **INNOSBZ** – innowacyjne systemy bezzałogowe,
- **INNOSTAL** – innowacyjny sektor stalowy,
- **GameINN** – produkcja gier wideo,
- **INNOTABOR** – innowacyjny tabor szynowy do przewozów pasażerskich, towarowych i specjalizowanych,
- **INNOMOTO** – innowacyjny sektor motoryzacyjny,
- **PBSE** – innowacyjny sektor elektroenergetyczny,
- **IUSER** – inteligentne urządzenia i systemy do generacji energii oraz zarządzania systemami i elementami energetyki rozproszonej lub rozsianej.

POIR

Działanie 2.3 Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw Poddziałanie 2.3.2 Bony na innowacje dla MŚP

Terminy:

Działanie 2.3.2 Bony na innowacje dla MŚP	ogłoszenie konkursu 5 maja 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 6 czerwca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 30 stycznia 2017 r.	Wsparcie udzielane na finansowanie usług dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw realizowanych przez jednostkę naukową, przyczyniających się do rozwoju ich produktów (wyrobów i usług)
--	--	--

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.poir.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: MŚP

W ramach Działania dofinansowywane są projekty związane z zakupem **usługi polegającej na opracowaniu: nowego lub znacząco ulepszanego wyrobu, nowej lub znacząco ulepszonej technologii produkcji, nowego projektu wzorniczego; nowej lub znacząco ulepszonej usługi.**

Projekt wzorniczy to opracowanie cech technicznych, użytkowych i estetycznych wyrobu zmierzające do wprowadzenia go do obrotu. **Innowacja nietechnologiczna** to innowacja organizacyjna i/lub marketingowa.

Wykonawcą usług, o których mowa powyżej, mogą być jednostki naukowe w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz.U. z 2014 r., poz. 1620, z późn. zm.), posiadające siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przyznaną kategorię naukową A+, A albo B, o której mowa w art. 42 ust. 3 ustawy o zasadach finansowania nauki.

Kryteria wyboru projektu:

1. Kryterium formalne specyficzne
 - Wnioskodawca posiada status MŚP
2. Kryteria merytoryczne
 - Kwalifikowalność podmiotowa Wykonawcy usługi
 - Projekt jest zgodny z zakresem działania, a cel projektu jest uzasadniony i racjonalny
 - Projekt wpisuje się w Krajową Inteligentną Specjalizację
 - Wydatki kwalifikowalne są uzasadnione i racjonalne
 - Wskaźniki projektu są obiektywnie weryfikowalne, odzwierciedlają założone cele projektu, adekwatne do projektu.
 - Wnioskodawca posiada zdolność do sfinansowania projektu
 - Poziom innowacyjności rezultatu projektu
 - Stopień gotowości wdrożeniowej rezultatu projektu (wyrobu, usługi, projektu wzorniczego lub technologii produkcji)
 - Włączenie końcowych użytkowników w proces tworzenia nowego lub znacząco ulepszanego produktu (wyrobu, usługi) projektu wzorniczego lub technologii produkcji

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna kwota wydatków kwalifikowanych** na jeden projekt to 60 000 zł
- **Maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych** na jeden projekt to 400 000 zł
- **Minimalna wartość wsparcia:**
 - o 48 000 zł (dla mikro i małych przedsiębiorców)
 - o 42 000 zł (dla średnich przedsiębiorców)
- **Maksymalna wartość wsparcia:**
 - o 320 000 zł (dla mikro i małych przedsiębiorców)
 - o 280 000 zł (dla średnich przedsiębiorców)
- **Intensywność wsparcia:**
 - o do 70% dla średnich przedsiębiorców
 - o do 80% dla mikro i małych przedsiębiorców

Koszty kwalifikowane:

- usługa polegająca na opracowaniu nowego lub znacząco ulepszanego wyrobu, usługi, technologii produkcji lub nowego projektu wzorniczego;
- usługa dotycząca innowacji nietechnologicznej, jeśli usługa ta towarzyszy usłudze w zakresie innowacji technologicznej (do 15%)
- materiały, pod warunkiem, że są niezbędne do realizacji usługi w zakresie innowacji technologicznej (do 15%)

POIR**Działanie 2.1 Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw****Terminy:**

Działanie 2.1 Wsparcie inwestycji w infrastrukturę B+R przedsiębiorstw	ogłoszenie konkursu 29 stycznia 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 1 marca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 29 kwietnia 2016 r.	W ramach działania przewidziane jest wsparcie tworzenia lub rozwoju centrów badawczo-rozwojowych przedsiębiorców
	ogłoszenie konkursu 29 lipca 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 1 września 2016 r. zakończenie naboru wniosków 31 października 2016 r.	W ramach działania przewidziane jest wsparcie tworzenia lub rozwoju centrów badawczo-rozwojowych przedsiębiorców

Instytucja odpowiedzialna: Ministerstwo Rozwoju (www.mr.gov.pl)**Forma wsparcia: dotacja****Beneficjenci: przedsiębiorstwa**

Wsparcie obejmuje tworzenie i rozwój infrastruktury B+R przedsiębiorstw poprzez inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę, która służy tworzeniu innowacyjnych produktów i usług. Oferowane wsparcie przyczyni się do powstawania działów B+R i laboratoriów w przedsiębiorstwach oraz tworzenia centrów badawczo-rozwojowych.

Podstawą oceny projektu jest agenda badawcza, którą przedsiębiorstwo będzie realizować z wykorzystaniem infrastruktury badawczej wybudowanej lub zmodyfikowanej w ramach projektu. Czynniki decydującymi o przyznaniu wsparcia będą m.in.: plan wykorzystania wytworzonej infrastruktury, poziom nakładów na działalność B+R, wielkość zatrudnienia pracowników zaangażowanych w działalność B+R. Realizacja agendy badawczej przez przedsiębiorstwo będzie monitorowana w trakcie realizacji projektu oraz oceniana po jego zakończeniu. Niezrealizowanie agendy badawczej przez przedsiębiorstwo skutkuje obowiązkiem proporcjonalnego zwrotu dofinansowania.

Inwestycje infrastrukturalne mogą być uzupełnione o działania związane z rozwojem umiejętności pracowników obsługujących nową aparaturę badawczą (w ramach cross financingu).

Kryteria wyboru projektu m.in.:

- potencjał wnioskodawcy do prowadzenia działalności badawczo – rozwojowej (wytworzoną w efekcie realizacji projektu infrastrukturę B+R należy następnie wykorzystywać na potrzeby prowadzenia prac B+R przez firmę, na podstawie agendy badawczej, załączanej do wniosku o dofinansowanie)
- wpisanie się projektu w Krajową Inteligentną Specjalizację (projekt powinien dotyczyć obszarów uznanych przez Ministerstwo Gospodarki za specjalizacje krajowe, a we wniosku należy uzasadnić wpisanie się w ten dokument)
- nawiązanie współpracy w ramach agendy badawczej z inną firmą z sektora MŚP, organizacjami badawczymi lub organizacjami pozarządowymi (w różnych formach)
- udokumentowana współpraca z jednostką naukową (dodatkowe punkty, jeśli taka współpraca jest)
- przyrost miejsc pracy (dodatkowe punkty, jeśli taki przyrost jest)

W ogłoszeniu konkursowym na stronie: <http://www.poir.gov.pl/nabory/21-wsparcie-inwestycji-w-infrastrukture-br-przedsiębiorstw-1/>, w załączniku do regulaminu konkursu jest pełna lista kryteriów wyboru projektów do dofinansowania w Działaniu 2.1 zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący.

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wartość projektu:** 2 mln zł
- **Maksymalna wartość projektu:** 50 mln euro
- **Intensywność wsparcia:**
 - a) na wydatki inwestycyjne na infrastrukturę B+R
 - województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko – mazurskie mają finansowanie 70% małe, 60% średnie, 50% duże przedsiębiorstwa
 - województwa: wielkopolskie, dolnośląskie, śląskie mają finansowanie 45% małe, 35% średnie, 25% duże przedsiębiorstwa
 - województwa: zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko – pomorskie, lubuskie, opolskie, łódzkie, świętokrzyskie, małopolskie mają finansowanie 55% małe, 45% średnie, 35% duże przedsiębiorstwa
 - mazowieckie podregiony: radomski, warszawski wschodni, ostrołęcko-siedlecki, ciechanowsko-płocki mają finansowanie 55% małe, 45% średnie, 35% duże przedsiębiorstwa
 - mazowiecki podregion warszawski zachodni ma finansowanie 40% małe, 30% średnie, 20% duże przedsiębiorstwa
 - mazowiecki podregion m.st. Warszawy do końca 2017 roku ma finansowanie 35% małe, 25% średnie, 15% duże przedsiębiorstwa, a od początku 2018 będą te progi jeszcze o 5 punktów procentowych niższe
 - b) na prace rozwojowe:
 - mikro i małe przedsiębiorstwa – 45%
 - średnie – 35%
 - duże – 25%
 - c) w ramach pomocy de minimis (na wydatki inwestycyjne maksymalnie do kwoty 200 tys. euro):
 - mikro i małe przedsiębiorstwa – 45%
 - średnie – 35%
 - duże – 25%

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM)

RPO WM

Działanie 1.2 Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw

Terminy:

Działanie 1.2 Działalność badawczo-rozwojowa przedsiębiorstw	rozpoczęcie naboru wniosków 31 grudnia 2015 r. zakończenie naboru wniosków brak daty	bony na innowacje
	rozpoczęcie naboru wniosków marzec 2016 r.	projekty badawczo-rozwojowe
	rozpoczęcie naboru wniosków czerwiec 2016 r.	eksperymentowanie i poszukiwanie nisz rozwojowych i innowacyjnych
	rozpoczęcie naboru wniosków III kwartał 2016 r.	tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego

Instytucja odpowiedzialna: Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych
[\(http://funduszedlamazowsza.eu/\)](http://funduszedlamazowsza.eu/)
Forma wsparcia: dotacja
Beneficjenci: przedsiębiorstwa

Wsparcie w ramach działania ma na celu zwiększenie liczby przedsiębiorstw podejmujących działania badawczo-rozwojowe, prowadzące do powstania innowacji oraz zwiększenie ich zakresu i intensywności.

Typy projektów to m.in.:

1. Projekty badawczo-rozwojowe.

Wsparcie obejmować będzie fazę badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, kończąc na tzw. *pierwszej produkcji* – cały proces powstania innowacji lub jego wybrane elementy, prowadzony samodzielnie przez przedsiębiorcę lub we współpracy z jednostką naukową. Wsparciem może zostać objęty także rozwój technologii (opracowanej przez przedsiębiorcę lub nabytej), która nie została jeszcze skomercjalizowana i wykorzystana w działalności gospodarczej, przy czym finansowanie obejmie w szczególności koszty przeprowadzenia kolejnych etapów prac badawczo-rozwojowych uzupełniających lub dostosowujących technologię do specyfiki przedsiębiorstwa.

2. Małe projekty badawcze – bony na innowacje.

Wsparcie obejmie przedsięwzięcia polegające na realizacji prac badawczych określonych przez przedsiębiorcę, we współpracy z instytucją naukową, związanych z opracowaniem lub rozwojem nowego lub ulepszanego produktu, usługi lub zmian procesowych, w tym także usług z zakresu wzornictwa.

3. Tworzenie lub rozwój zaplecza badawczo-rozwojowego.

Inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę służącą prowadzeniu prac B+R i tworzeniu innowacyjnych produktów i usług; stworzenie i rozwój w przedsiębiorstwach działów B+R, laboratoriów lub centrów badawczo-rozwojowych. Warunkiem wsparcia infrastruktury badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwa jest przedstawienie planów dotyczących prac B+R.

4. Proces eksperymentowania i poszukiwania nisz rozwojowych i innowacyjnych.

Projekty badawczo-rozwojowe przedsiębiorstw w obszarach innych niż inteligentne specjalizacje regionu, z wyłączeniem przedsięwzięć mających na celu rozwój istniejącej technologii.

Zasady wyboru projektów do dofinansowania:

Przewiduje się wybór projektów w procedurze konkursowej. W trybie pozakonkursowym planowana jest realizacja projektu „Rozwój regionalnego systemu innowacji”, wynikającego z Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku i dotyczący realizacji zadania przypisanego ustawowo Samorządowi Województwa.

Przedsięwzięcia w ramach typów projektów 1-3 będą mogły uzyskać wsparcie jedynie w przypadku zgodności w obszarach inteligentnej specjalizacji regionu, określonymi w Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku.

Wsparcie w Działaniu skoncentrowane będzie na sektorze MŚP, jednakże przewiduje się inwestycje dużych przedsiębiorstw w ramach typów projektów nr 1, 3, 4 pod warunkiem zapewnienia przez nie konkretnych efektów dyfuzji działalności B+R do gospodarki.

W przypadku wsparcia udzielonego dużemu przedsiębiorstwu należy wykazać, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach tego przedsiębiorcy na terytorium UE.

1.2 Innowacje

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR)

POIR

Działania 3.2 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R**Poddziałania 3.2.1 Badania na rynek****Terminy:**

Działanie 3.2.1 Badania na rynek	ogłoszenie konkursu 27 kwietnia 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 1 czerwca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 31 sierpnia 2016 r.	Wsparcie projektów, obejmujących wdrożenie wyników prac B+R przeprowadzonych przez przedsiębiorcę lub nabytych, prowadzących do uruchomienia produkcji nowych produktów lub usług z zachowaniem preferencji dla KIS
-------------------------------------	---	--

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.poir.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: MŚP

Dofinansowanie przeznaczone jest na realizację projektów dotyczących wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych przeprowadzonych przez wnioskodawcę samodzielnie lub na jego zlecenie, prowadzących do wprowadzenia na rynek nowych bądź znacząco ulepszonych produktów (wytworów lub usług). Przedmiotem dofinansowania w ramach projektów mogą być wydatki inwestycyjne, usługi doradcze lub eksperymentalne prace rozwojowe.

Kryteria wyboru projektu:

1. Kryterium formalne specyficzne
Wnioskodawca posiada status MŚP
2. Kryteria merytoryczne
 - Projekt dotyczy wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych
 - Wydatki w ramach projektu są racjonalne i uzasadnione z punktu widzenia zakresu i celu projektu
 - Wskaźniki projektu są obiektywnie weryfikowalne i odzwierciedlają założone cele projektu
 - Wnioskodawca posiada zdolność do sfinansowania projektu
 - Projekt dotyczy inwestycji początkowej zgodnie z rozporządzeniem KE (UE) nr 651/2014
 - Projekt ma pozytywny wpływ na politykę zrównoważonego rozwoju, o której mowa w art. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013
 - Innowacyjność produktu
 - Potencjał rynkowy produktu będącego efektem projektu
 - Projekt wpisuje się w Krajową Inteligentną Specjalizację
 - Wnioskodawca jest członkiem Krajowego Klastra Kluczowego

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych** projektu to 10 mln zł
- **Maksymalna wartość kosztów kwalifikowalnych** projektu wynosi równowartość 50 mln EUR
- **Maksymalna wartość dofinansowania** 20 mln zł, w tym:
 - o na eksperymentalne prace rozwojowe: 450 000 zł
 - o na usługi doradcze: 500 000 zł
- **Intensywność wsparcia:**
 - a) na wydatki inwestycyjne:
 - województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko – mazurskie mają finansowanie 70% małe, 60% średnie przedsiębiorstwa
 - województwa: wielkopolskie, dolnośląskie, śląskie mają finansowanie 45% małe, 35% średnie przedsiębiorstwa
 - województwa: zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko – pomorskie, lubuskie, opolskie, łódzkie, świętokrzyskie, małopolskie mają finansowanie 55% małe, 45% średnie przedsiębiorstwa

- mazowieckie podregiony: radomski, warszawski wschodni, ostrołęcko-siedlecki, ciechanowsko-płocki mają finansowanie 55% małe, 45% średnie przedsiębiorstwa
 - mazowiecki podregion warszawski zachodni ma finansowanie 40% małe, 30% średnie przedsiębiorstwa
 - mazowiecki podregion m.st. Warszawy do końca 2017 roku ma finansowanie 35% małe, 25% średnie przedsiębiorstwa, a od początku 2018 będą te progi jeszcze o 5 punktów procentowych niższe
- b) na prace rozwojowe:
- mikro i małe przedsiębiorstwa – 45%
 - średnie – 35%
- c) na usługi doradcze – 50 % kosztów kwalifikowalnych

POIR**Działania 3.2 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R****Poddziałanie 3.2.2 Kredyt na innowacje technologiczne****Terminy:**

Działanie 3.2.2 Kredyt na innowacje technologiczne	ogłoszenie konkursu 1 czerwca 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków lipiec 2016 r. zakończenie naboru wniosków wrzesień 2016 r.	Wsparcie projektów polegających na wdrażaniu innowacji o charakterze technologicznym
--	---	--

Instytucja odpowiedzialna: Bank Gospodarstwa Krajowego (www.bgk.pl)

Forma wsparcia: dotacja - dopłata do kredytu

Beneficjenci: MŚP

Kredyt na innowacje technologiczne udzielany jest na realizację inwestycji technologicznej, polegającej na:

- a) zakupie nowej technologii i jej wdrożeniu, lub
- b) wdrożeniu własnej nowej technologii.

oraz uruchomienie na jej podstawie wytwarzania nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów lub usług.

Do dofinansowania kwalifikuje się technologia w postaci:

- a) prawa własności przemysłowej,
- b) wyników prac rozwojowych,
- c) wyników badań przemysłowych,
- d) nieopatentowanej wiedzy technicznej.

Proces aplikowania o premię technologiczną:

1. Przedsiębiorca składa do banku komercyjnego (współpracującego z BGK) wniosek o udzielenie kredytu technologicznego.
2. Po uzyskaniu promesy lub zawarciu warunkowej umowy kredytowej przedsiębiorca składa do BGK wniosek o dofinansowanie projektu (w trakcie ogłoszonego przez BGK konkursu).
3. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, zgodnie z kryteriami dla Poddziałania 3.2.2, BGK przyznaje promesę premii technologicznej, następnie przedsiębiorca zawiera z bankiem komercyjnym umowę kredytową.
4. BGK podpisuje z przedsiębiorcą umowę o dofinansowanie projektu.
5. BGK wypłaca premię technologiczną w ramach płatności pośrednich w trakcie realizacji inwestycji oraz w ramach płatności końcowej po zakończeniu realizacji projektu.

Źródło: www.bgk.pl

Lista banków współpracujących z BGK dostępna jest na stronie BGK: <https://www.bgk.pl/przedsiębiorstwa/kredyt-na-innowacje-technologiczne/banki-wspolpracujace/>.

Poziom dofinansowania:

- **Maksymalna kwota dofinansowania** dla projektu: 6 mln zł
- **Maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych** projektu: równowartość 50 mln euro
- **Intensywność wsparcia:**
 - a) na wydatki inwestycyjne:
 - województwa: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko – mazurskie mają finansowanie 70% małe, 60% średnie przedsiębiorstwa
 - województwa: wielkopolskie, dolnośląskie, śląskie mają finansowanie 45% małe, 35% średnie przedsiębiorstwa
 - województwa: zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko – pomorskie, lubuskie, opolskie, łódzkie, świętokrzyskie, małopolskie mają finansowanie 55% małe, 45% średnie przedsiębiorstwa
 - mazowieckie podregiony: radomski, warszawski wschodni, ostrołęcko-siedlecki, ciechanowsko-płocki mają finansowanie 55% małe, 45% średnie przedsiębiorstwa
 - mazowiecki podregion warszawski zachodni ma finansowanie 40% małe, 30% średnie przedsiębiorstwa
 - mazowiecki podregion m.st. Warszawy do końca 2017 roku ma finansowanie 35% małe, 25% średnie przedsiębiorstwa, a od początku 2018 będą te progi jeszcze o 5 punktów procentowych niższe
 - b) wydatki na wykonane przez doradców zewnętrznych studia, ekspertyzy, koncepcje i projekty techniczne – do 50%

Koszty kwalifikowane:

Katalog wydatków kwalifikowalnych określony jest w art. 10 ust. 5-6 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081160730>) oraz w związku z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach PO IR (<http://www.poir.gov.pl/strony/o-programie/dokumenty/wytyczne-w-zakresie-kwalifikowalnosci-wydatkow-w-ramach-programu-operacyjnego-inteligentny-rozwoj-2014-2020/>).

POIR

Działanie 2.3 Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw

Poddziałanie 2.3.4 Ochrona własności przemysłowej

Terminy:

Poddziałanie 2.3.4 Ochrona własności przemysłowej	ogłoszenie konkursu 21 września 2015 r. rozpoczęcie naboru wniosków 22 października 2015 r. zakończenie naboru wniosków 31 marca 2016 r. Kolejny konkurs: ogłoszenie konkursu 15 czerwca 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 18 lipca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 20 stycznia 2017 r.	Wsparcie dla sektora MŚP na pokrycie kosztów związanych z uzyskaniem i realizacją ochrony praw własności przemysłowej Wsparcie dla sektora MŚP na pokrycie kosztów związanych z uzyskaniem i realizacją ochrony praw własności przemysłowej
---	---	--

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.poir.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: MŚP

W ramach Poddziałania 2.3.4 dofinansowanie przeznaczone jest dla projektów dotyczących uzyskania ochrony prawa własności przemysłowej w trybie krajowym, regionalnym, unijnym lub międzynarodowym, z wyłączeniem zgłoszenia do Urzędu Patentowego RP w celu uzyskania ochrony wyłącznie na terytorium Polski i jej realizacji.

Dofinansowaniu będą podlegać projekty dotyczące:

- **uzyskania** prawa ochrony własności przemysłowej (tj.: patentów, praw ochronnych na wzory użytkowe oraz praw z rejestracji wzorów przemysłowych) z możliwością wsparcia przygotowania procesu komercjalizacji przedmiotu zgłoszenia poprzez zakup usługi doradczej albo
- **realizacji** ochrony prawa własności przemysłowej, gdy wnioskodawca we wszczętym postępowaniu występuje w roli podmiotu broniącego posiadanych praw, a postępowanie dotyczy unieważnienia patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy albo prawa z rejestracji wzoru przemysłowego lub stwierdzenia wygaśnięcia patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy albo prawa z rejestracji wzoru przemysłowego

O dofinansowanie w ramach konkursu mogą ubiegać się wyłącznie podmioty spełniające kryteria mikroprzedsiębiorcy, małego lub średniego przedsiębiorcy.

Aktualnie trwający konkurs podzielony jest na etapy. Etap konkursu obejmuje nabór wniosków w danym miesiącu kalendarzowym, ich ocenę oraz opublikowanie listy ocenionych projektów zawierającą przyznane oceny z wyróżnieniem projektów wybranych do dofinansowania.

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych** projektu wynosi 10 000 zł
- **Maksymalna wartość kosztów kwalifikowalnych** projektu wynosi 1 000 000 zł
- **Maksymalna intensywność dofinansowania** wynosi do 50% wartości kosztów kwalifikowalnych

Program Operacyjny Polska Wschodnia (PO PW)

POPW

Działania 1.3 Ponadregionalne powiązania kooperacyjne

Poddziałanie 1.3.1 Wdrażanie innowacji przez MŚP

Terminy:

Poddziałanie 1.3.1 Wdrażanie innowacji przez MŚP	1. ogłoszenie konkursu maj 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków czerwiec 2016 r. zakończenie naboru wniosków lipiec 2016 r. 2. ogłoszenie konkursu październik 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków listopad 2016 r. zakończenie naboru wniosków grudzień 2016 r.	Wsparcie projektów prowadzących do stworzenia innowacyjnych (na poziomie kraju) produktów lub usług poprzez wdrożenie (własnych lub nabytych) wyników prac B+R
---	--	---

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.popw.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja**Beneficjenci: MŚP w ponadregionalnych powiązaniach kooperacyjnych**

MŚP powinny spełniać następujące warunki:

- o zatrudniać **co najmniej 5 pracowników** w ostatnim roku obrotowym trwającym przynajmniej 12 miesięcy,
- o osiągać przychody ze sprzedaży **nie mniejsze niż 600 tys. PLN** przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym składany jest wniosek o dofinansowanie,
- o należeć od **co najmniej 6 miesięcy** przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie do **ponadregionalnego powiązania kooperacyjnego**.

Ponadregionalne powiązanie kooperacyjne powinno spełniać następujące warunki:

- o do powiązania należy **minimum 5 przedsiębiorców**,
- o przedsiębiorcy należący do powiązania działają w **pokrewnych sektorach**, tj. prowadząc działalność gospodarczą współpracując ze sobą w procesie tworzenia produktów (wyrobów lub usług) o komplementarnym charakterze,
- o w skład ponadregionalnego powiązania kooperacyjnego wchodzi członkowie z **co najmniej 2 województw**, w tym przynajmniej jednego z terenu Polski Wschodniej;
- o na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie ponadregionalne powiązanie kooperacyjne funkcjonuje od **co najmniej 12 miesięcy**,
- o **działalność powiązania koordynowana** jest przez podmiot zarządzający powiązaniem, który posiada siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polski.

Przedmiotem dofinansowania będą projekty realizowane na terytorium makroregionu Polski Wschodniej dotyczące inwestycji początkowej i prowadzące do stworzenia innowacyjnych (przynajmniej na poziomie kraju) produktów poprzez wdrożenie (własnych lub nabytych) wyników prac B+R.

Kryteria wyboru projektów:

1. Kryteria formalne specyficzne
 - Wnioskodawca złożył jeden wniosek o dofinansowanie w konkursie. Wnioskodawca zatrudnia co najmniej 5 pracowników.
 - Wnioskodawca osiągnął przychody ze sprzedaży nie mniejsze niż 600 tys. PLN przynajmniej w jednym zamkniętym roku obrotowym w okresie 3 lat poprzedzających rok, w którym złożył wniosek o udzielenie wsparcia.
 - Członkostwo Wnioskodawcy w ponadregionalnym powiązaniu kooperacyjnym z Polski Wschodniej
2. Kryteria merytoryczne
 - Ponadregionalne powiązanie kooperacyjne, do którego należy Wnioskodawca, spełnia warunki wymienione w opisie kryterium.
 - Przedmiot projektu jest zgodny z obszarem działalności powiązania kooperacyjnego oraz jego celami rozwoju.
 - Wskaźniki projektu są obiektywnie weryfikowalne i odzwierciedlają założone cele projektu.
 - Projekt dotyczy inwestycji początkowej zgodnie z rozporządzeniem KE nr 651/2014.
 - Wnioskodawca dysponuje prawami do wyników prac B+R. Innowacyjność produktu.
 - Potencjał rynkowy produktu będącego efektem projektu.
 - Wnioskodawca zapewnia finansowanie projektu.
 - Prognoza finansowa wskazuje na opłacalność projektu.
 - Przygotowanie do realizacji projektu
 - Wydatki w ramach projektu są kwalifikowalne, racjonalne i uzasadnione.
 - Projekt ma pozytywny wpływ na działalność gospodarczą członków ponadregionalnego powiązania kooperacyjnego.
 - Podmiot zarządzający ponadregionalnym powiązaniem kooperacyjnym posiada siedzibę na terytorium Polski Wschodniej.
 - Realizacja projektu przyczyni się do promocji zielonej i zrównoważonej gospodarki.
 - Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu zatrudnienia.

- Przedmiot projektu wpisuje się w zakres regionalnych inteligentnych specjalizacji wspólnych dla co najmniej dwóch województw z Polski Wschodniej.
- 3. Kryteria rozstrzygające:
 - Innowacyjność produktu.
 - Potencjał rynkowy produktu będącego efektem projektu.
 - Wnioskowana intensywność wsparcia jest niższa od maksymalnej możliwej do uzyskania zgodnie z zasadami podziałania
 - Stopa bezrobocia w powiecie, w którym zlokalizowany jest projekt.

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna łączna wartość kosztów kwalifikowalnych** projektu wynosi 1 mln zł
- **Maksymalna łączna wartość kosztów kwalifikowalnych:**
 - a) dotyczących zakupu nieruchomości i robót budowlanych nie może przekroczyć 1 mln zł
 - b) projektu ogółem wynosi równowartość 50 mln EUR
- **Maksymalna kwota dofinansowania** wynosi 7 mln zł
- **Intensywność wsparcia:**
 - o Wydatki przeznaczone na realizację inwestycji stanowią regionalną pomoc inwestycyjną. Intensywność wsparcia zależy od miejsca realizacji inwestycji i statusu MŚP wnioskodawcy zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (w przypadku województw: warmińsko – mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego finansowanie sięgać może 70% kosztów kwalifikowalnych w przypadku małych firm oraz 60% w przypadku średnich firm; w przypadku województwa świętokrzyskiego są to analogicznie wartości 55% i 45%)
 - o Wydatki związane z uzyskaniem, walidacją i obroną patentów i innych wartości niematerialnych i prawnych oraz doradztwem zostaną dofinansowane w 50%, z możliwością zwiększenia intensywności do 85% co do doradztwa.

POPW

Działanie 1.3 Ponadregionalne powiązania kooperacyjne

Poddziałanie 1.3.2 Tworzenie sieciowych produktów przez MŚP

Terminy:

Poddziałanie 1.3.2 Tworzenie sieciowych produktów przez MŚP	ogłoszenie konkursu 29.02.2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 20.04.2016 r. zakończenie naboru wniosków 28.06.2016 r.	Wsparcie tworzenia sieciowych i innowacyjnych produktów o ponadregionalnym oddziaływaniu realizowanych przez MŚP
---	---	---

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.popw.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: konsorcja MŚP

W ramach Poddziałania wspierane będą sieciowe i innowacyjne produkty o ponadregionalnym oddziaływaniu mające charakter gotowych do sprzedaży spakietyzowanych ofert, opierających się o rozproszoną strukturę podmiotów, atrakcji, miejsc, obiektów, funkcjonujących jako jedna spójna koncepcja, posiadająca wspólny, wiodący wyróżnik (markę) produktu.

Każdy projekt będzie obejmować łącznie:

- inwestycje w spójną infrastrukturę produktów sieciowych,
- rozwój aplikacji i usług opartych na technologiach informacyjno - komunikacyjnych,

- opracowanie i wdrożenie jednolitych standardów funkcjonowania i promocji produktu, w tym zakup usług o charakterze szkoleniowo-warsztatowym dla podmiotów realizujących przedsięwzięcie w zakresie przestrzegania ww. standardów, a także wprowadzenia produktu na rynek.

Warunki ubiegania się o wsparcie:

- wsparcie uzyskują przedsięwzięcia integrujące działalność MŚP w obrębie konsorcjów (**minimum 10 MŚP w konsorcjum**, i **minimum 50% członków konsorcjum prowadzi działalność gospodarczą co najmniej rok** przed dniem złożenia wniosku),
- przedmiot projektu wpisuje się w zakres **regionalnych inteligentnych specjalizacji wspólnych dla co najmniej 2 województw z Polski Wschodniej**. Wspólne specjalizacje regionalne to:
 - o żywność, produkty rolno – spożywcze
 - o ekologia
 - o turystyka, medycyna, zdrowie
 - o energetyka
 - o ICT
 - o budownictwo ekologiczne
 - o produkcja maszyn i urządzeń
- wskazanie nie więcej niż trzech głównych rdzeni produktu będących przedmiotem wsparcia w ramach projektu, stanowiących podstawę tworzenia jego marki, które nie mogą obejmować infrastruktury noclegowej,
- utworzenie co najmniej 20 miejsc pracy, w szczególności stanowiących alternatywę dla zatrudnienia w rolnictwie,
- skala oddziaływania produktu powinna być co najmniej ponadregionalna, czyli popyt na utworzony produkt powinien w dużej mierze być generowany spoza regionu, na terenie którego produkt został utworzony.

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wartość wydatków kwalifikowalnych** – 20 mln PLN
- **Maksymalna wartość dofinansowania** – nie określono
- **Intensywność wsparcia:** 70%
- minimalny udział wydatków inwestycyjnych – 80% wszystkich kosztów kwalifikowalnych
- minimalny udział wydatków inwestycyjnych stanowiących rdzeń wspieranego produktu oraz podstawę tworzenia jego marki – 50 % wszystkich kosztów kwalifikowalnych
- maksymalny udział wydatków inwestycyjnych związanych z budową miejsc noclegowych – 15% wszystkich kosztów kwalifikowalnych

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM)

RPO WM

Działanie 3.3 Innowacje w MŚP

Terminy:

Poddziałanie 3.3 Innowacje MŚP	rozpoczęcie naboru wniosków III kwartał 2016 r.	Wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług (poprzez wdrożenie wyników prac B+R)
-----------------------------------	---	---

Instytucja odpowiedzialna: Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych
(www.funduszedlamazowska.eu)

Forma wsparcia: dotacja i instrumenty finansowe

Beneficjenci: MŚP, ich porozumienia, konsorcja i powiązania kooperacyjne

W ramach Działania 3.3 planowane są do dofinansowania następujące typy projektów:

1. wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług
2. rozwój produktów i usług opartych na handlu elektronicznym oraz zaawansowanych rozwiązaniach TIK.

W ramach przedmiotowej interwencji możliwe będą do realizacji następujące typy projektów:

- budowa, rozbudowa infrastruktury lub rozszerzenie zakresu działalności przedsiębiorstwa,
- realizacja zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmiana w zakresie sposobu świadczenia usług (w tym usług świadczonych drogą elektroniczną),
- unowocześnienie składników majątku trwałego niezbędnego do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej firmy,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji i urządzeń sprzyjających oszczędności surowców i energii oraz ograniczaniu emisji szkodliwych substancji do środowiska,
- poprawa efektywności przedsiębiorstwa m.in. poprzez wdrożenie systemu zarządzania przedsiębiorstwem, w tym informatyzacja procesów produkcyjnych jako element uzupełniający,
- wdrożenie wyników prac B+R do działalności gospodarczej (w tym wypracowanych w ramach Osi I).

Uzyskanie wsparcia w zakresie wdrożenia wyników prac B+R rozumiane jako:

- kontynuacja pomyślnie zakończonej fazy fazy badawczo-rozwojowej projektu realizowanego w ramach działania 1.2 lub
- dysponowaniem przez przedsiębiorstwo przygotowanym do wdrożenia innowacyjnym produktem / usługą / technologią / rozwiązaniem powstałym w wyniku działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstwa, bądź też pierwszym wdrożeniu wyników prac badawczo-rozwojowych nabytych przez przedsiębiorstwo.

Warunkiem wsparcia jest wcześniejsze poddanie technologii walidacji/testom w skali demonstracyjnej w warunkach rzeczywistych produktu/usługi/technologii będącej przedmiotem wdrożenia.

Wsparcie w postaci dotacji prawdopodobnie będzie przyznawane tylko przedsiębiorcom planującym wdrożenie innowacyjnych na skalę regionu produktów lub usług. Ponadto projekty te powinny wpisywać się w Regionalne Inteligentne Specjalizacje Województwa Mazowieckiego, to jest w następujące dziedziny:

- bezpieczna żywność,
- inteligentne systemy zarządzania,
- nowoczesne usługi dla biznesu,
- wysoka jakość życia

Pozostałe projekty inwestycyjne firm prawdopodobnie będą mogły być finansowane w formie instrumentów finansowych – to jest preferencyjnych pożyczek i poręczeń. W ramach Działania 3.3 w mazowieckim programie regionalnym zostaną wyłonieni pośrednicy finansowi udzielający takich pożyczek/poręczeń.

1.3 Inwestycje na obszarach wiejskich

Program Rozwój Obszarów Wiejskich (PROW)

PROW

Działanie „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER”

Odpowiedzialne instytucje: Lokalne Grupy Działania

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci:

- a) osoby fizyczne ubezpieczone na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w niepełnym zakresie, którzy obok rolniczej prowadzą działalność pozarolniczą,
 - b) osoby prowadzące działalność gospodarczą
 - c) osoby nieubezpieczone na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników deklarujące podjęcie działalności pozarolniczej,
- wykonujące lub deklarujące działalność gospodarczą w formie mikro lub małego przedsiębiorstwa.

Inicjatywa LEADER realizowana będzie za pośrednictwem **Lokalnych Grup Działania** (LGD), czyli stowarzyszeń działających na terenie kilku gmin, w ramach wdrażania opracowanych przez nie **Lokalnych Strategii Rozwoju** (LSR).

W zależności od przyjętej potrzeb i możliwości obszaru objętego działaniem LGD, w strategii mogą znaleźć się następujące przedsięwzięcia:

1. wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LSR,
2. **zakładanie działalności gospodarczej i rozwój przedsiębiorczości**,
3. dywersyfikację źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom (produkty objęte i nieobjęte załącznikiem nr 1 do TFUE),
4. podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z zakładaniem działalności gospodarczej, rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów, w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy,
5. podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska, zmian klimatycznych a także innowacji,
6. rozwój produktów lokalnych,
7. rozwój rynków zbytu, z wyłączeniem targowisk,
8. zachowanie dziedzictwa lokalnego,
9. rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej,
10. rozwój infrastruktury drogowej gwarantującej spójność terytorialną w zakresie włączenia społecznego.

Poziom dofinansowania:

W przypadku rozwoju działalności gospodarczej

- **Maksymalna kwota dofinansowania:** 300 tys. zł
- **Intensywność wsparcia:** 50%

Uzyskanie pomocy powyżej 25 000 zł wymaga utworzenia co najmniej jednego miejsca pracy.

Maksymalne wartości dofinansowań mogą być jednak niższe, ponieważ określone będą przez LGD.

W kwestii Działania LEADER najlepiej kontaktować się bezpośrednio z odpowiednią LGD. Informację czy na terenie danej gminy funkcjonuje LGD można uzyskać w urzędzie gminy. Można także skorzystać z wyszukiwarki prowadzonej przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi: <http://ksow.pl/baza-lgd.html>.

PROW

Działanie M04 „Inwestycje w środki trwałe”

Poddziałanie 4.2 Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój

Terminy:

Poddziałanie 4.2 Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój	rozpoczęcie naboru wniosków lipiec 2016 r.	Typ operacji „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych”. Nabór dla rolników, będących osobami fizycznymi, domowników lub małżonków tych rolników
	rozpoczęcie naboru wniosków	Typ operacji „Przetwórstwo i

	listopad 2016 r.	marketing produktów rolnych". Nabór obejmuje również wsparcie budowy nowych zakładów przetwórczych w 4 sektorach przetwórstwa (mięsa, mleka, owoców i warzyw, zbóż)
--	-------------------------	---

Odpowiedzialna instytucja: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (www.arimr.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: Osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, które:

- posiadają zarejestrowaną działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych,
- kwalifikują się jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo.

Dofinansowanie w ramach Poddziałania 4.2 przeznaczone jest na materialne lub niematerialne inwestycje dotyczące przetwarzania i wprowadzania do obrotu na poziomie handlu hurtowego produktów rolnych¹, przy czym produkt będący wynikiem przetwarzania powinien być również produktem rolnym:

- koszty budowy, modernizacji lub przebudowy budynków produkcyjnych lub magazynowych i budowli stanowiących infrastrukturę zakładów przetwórstwa, niezbędną do wdrożenia inwestycji w zakresie zakupu maszyn i urządzeń lub infrastruktury służącej ochronie środowiska,
- koszty zakupu (wraz z instalacją) lub leasingu zakończonego przeniesieniem prawa własności:
 - o maszyn lub urządzeń do przetwarzania, magazynowania lub przygotowania produktów do sprzedaży,
 - o aparatury pomiarowej, kontrolnej oraz sprzętu do sterowania procesem produkcji lub magazynowania,
- urządzeń służących poprawie ochrony środowiska,
- koszty zakupu oprogramowania służącego zarządzaniu przedsiębiorstwem oraz sterowaniu procesem produkcji i magazynowania,
- koszty wdrożenia procedury certyfikowanych systemów zarządzania jakością,
- opłaty za patenty i licencje,
- koszty ogólne tj.: przygotowania dokumentacji technicznej projektu, przygotowania biznesplanu, nadzoru urbanistycznego, architektonicznego, budowlanego lub konserwatorskiego.

W ramach działania wspierane są inwestycje w sektorach przetwórstwa: mleka, mięsa (z wyjątkiem uboju o dużej skali), owoców i warzyw (z wyjątkiem produkcji napojów winopodobnych i winopochodnych), zbóż (z wyjątkiem produkcji słodu), ziemniaków, jaj, miodu, lnu i konopi, roślin oleistych, wysokobiałkowych, przetwarzania produktów rolnych na cele energetyczne, a także usługowego zamrażania wraz z przechowywaniem produktów rolnych.

Pomocą finansową objęte są operacje dotyczące sprzedaży hurtowej produktów rolnych: owoców i warzyw, kwiatów i roślin, mleka i wyrobów mleczarskich, mięsa i wyrobów z mięsa, zboża, rzepaku, szyszek chmielowych oraz materiału siewnego roślin rolniczych i warzywnych.

Szczegółowy wykaz rodzajów działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności objętej pomocą w niniejszym działaniu znajduje się w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach Poddziałania „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wysokość dofinansowania** na realizację jednej operacji: 100 000 zł
- **Maksymalna wysokość dofinansowania** przyznana w okresie realizacji Programu:
 - o dla jednego beneficjenta: 3 000 000 zł
 - o dla związków grup producentów rolnych lub zrzeszeń organizacji producentów: 15 000 000 zł
- **Intensywność dofinansowania** to 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do wsparcia

¹ produktów wymienionych w Załączniku nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z wyłączeniem produktów rybnych

1.4 Inwestycje proekologiczne

Odnawialne Źródła Energii

Podział interwencji pomiędzy poziomem krajowym (POIŚ) a regionalnym (RPO) w zakresie odnawialnych źródeł energii (OZE) jest uzależniony od zainstalowanej mocy jednostki OZE.

Na poziomie krajowym wpierane są inwestycje o znaczeniu ponadregionalnym w zakresie jednostek wytwarzających większą moc, tzn.:

- energia wodna: powyżej 5 MWe (megawatów energii elektrycznej)
- energia wiatru: powyżej 5 MWe,
- energia słoneczna: powyżej 2 MWe/MWth (megawatów energii cieplnej)
- energia geotermalna: powyżej 2 MWth,
- energia biogazu: powyżej 1 MWe,
- energia biomasy: powyżej 5 MWth/MWe

Na poziomie regionalnym przewiduje się wsparcie inwestycji o zasięgu regionalnym i lokalnym, bazujących na istniejącym potencjale regionu. Wsparcie dotyczy jednostek o mniejszej mocy wytwarzania.

Efektywność energetyczna

W przypadku projektów dotyczących zwiększenia efektywności energetycznej przedsiębiorstw źródło dofinansowania jest uzależnione od wielkości firmy. Duże przedsiębiorstwa wspierane są w ramach POIŚ, natomiast sektor MŚP – w RPO.

W zależności od RPO mogą być wydzielone części programu (działania lub poddziałania) dla tego typu projektów, natomiast w niektórych, jak przykładowo Program Regionalny Województwa Mazowieckiego, tego rodzaju inwestycje dofinansowane będą w ramach działania poświęconego ogólnie rozwojowi firmy.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ)

POIŚ

Działanie 1.1 Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

Poddziałanie 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej / przesyłowej

Terminy:

Poddziałanie 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej	rozpoczęcie naboru wniosków III kwartał 2016 r.	budowa, przebudowa instalacji skutkujących zwiększeniem mocy zainstalowanej lądowych farm wiatrowych, biomasę, biogaz, wodę lub energię promieniowania słonecznego lub energię geotermalną
--	---	--

Odpowiedzialna instytucja: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
(www.poiis.nfosigw.gov.pl)

Forma wsparcia: instrumenty finansowe

Beneficjenci: przedsiębiorcy – wytwórcy energii z odnawialnych źródeł energii

Wsparcie skierowane będzie na realizację projektów inwestycyjnych dotyczących budowy lub przebudowy jednostek wytwórczych skutkujących zwiększeniem wytwarzania energii z odnawialnych źródeł:

- **wiatru (powyżej 5 MWe)**
- **biomasy (pow. 5 MWth/MWe)**
- **biogazu (pow. 1 MWe)**
- **wody (pow. 5 MWe)**
- **słońca (pow. 2 MWe/MWth)**
- **energii geotermalnej (pow. 2 MWth)**

Elementem projektu będzie przyłącze do sieci elektroenergetycznej lub sieci ciepłowniczej należące do beneficjenta projektu (wytwórcy energii).

Rodzaje projektów w obszarze odnawialnych źródeł energii, wynikają z *Krajowego Planu Działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych*.

Wsparcie jednostek OZE wykorzystujących energię elektryczną z wody możliwe będzie na już istniejących budowlach piętrzących, umożliwiającym wyposażenie w hydroelektrownie, przy zachowaniu ciągłości morfologicznej cieku poprzez zapewnienie pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej.

W przypadku projektów dotyczących wykorzystania biomasy w celach energetycznych dopuszcza się stosowanie stałych lub ciekłych substancji pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzących z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty określonych w art. 7 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1272/2009, i ziarna zbóż, które nie podlegają zakupowi interwencyjnemu, a także ulegającą biodegradacji część odpadów przemysłowych i komunalnych, pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych, zgodnie z przepisami o odpadach w zakresie kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju oraz z uwzględnieniem potrzeby ograniczenia emisji substancji zanieczyszczających do środowiska, przede wszystkim dwutlenku węgla (CO₂), dwutlenku siarki (SO₂) i pyłu oraz popiołu lotnego i żużla.

Dopuszcza się produkcję ciepła jak i energii elektrycznej z biomasy i biogazu w układach niespełniających warunków wysokosprawnej kogeneracji, przy czym sprawność procesu produkcji powinna wynosić co najmniej 85% w zastosowaniach mieszkalnych i komercyjnych oraz co najmniej 70% w zastosowaniach przemysłowych.

W linii demarkacyjnej dla instalacji produkujących energię z biomasy w kogeneracji będzie brana pod uwagę wielkość zdolności wytwórczych dotyczących produkcji energii elektrycznej (moc elektryczna). Projekty wykorzystujące OZE w zakresie wysokosprawnej kogeneracji wspierane są wyłącznie w ramach Działania 1.6 w POIŚ.

Zasady wyboru projektów do dofinansowania:

Projekty oceniane będą głównie z wykorzystaniem kryteriów efektywności kosztowej oraz realizacji efektów wpisujących się w cele osi priorytetowej. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze takich inwestycji do wsparcia, będzie koncepcja opłacalności, czyli najkorzystniejszej relacji wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy / przebudowy danej instalacji.

Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂).

Dodatkowo w przypadku realizacji projektów (zwłaszcza dużych) wdrażanych w ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego, w trakcie oceny będą brane pod uwagę aspekty dotyczące lokalizacji tych inwestycji względem obszarów Natura 2000 (w szczególności Obszarów Specjalnej Ochrony Ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

POIŚ**Działanie 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach****Terminy:**

Poddziałanie 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	rozpoczęcie naboru wniosków II kwartał 2016 r.	1. Przebudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie; 2. Głęboka, kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach; 3. Zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwach, poprzez przebudowę lub wymianę na energooszczędne urządzeń i instalacji technologicznych, oświetlenia oraz ciągów transportowych linii produkcyjnych; 4. Budowa lub przebudowa lokalnych źródeł ciepła (w tym wymiana źródła na instalację OZE); 5. Zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego w ramach przedsiębiorstwa
--	--	--

Odpowiedzialna instytucja: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
(www.poiis.nfosigw.gov.pl)

Forma wsparcia: instrumenty finansowe

Beneficjenci: duże przedsiębiorstwa

W ramach Działania 1.2. wsparcie skierowane jest do dużych przedsiębiorstw w zakresie zastosowania rozwiązań przyczyniających się do optymalizacji gospodarowania energią oraz zwiększenia efektywności energetycznej, w tym m.in.:

1. przebudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie;
2. głęboka, kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach;
3. zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwach, poprzez przebudowę lub wymianę na energooszczędne urządzeń i instalacji technologicznych, oświetlenia, oraz ciągów transportowych linii produkcyjnych;
4. budowa lub przebudowa lokalnych źródeł ciepła (w tym wymiana źródła na instalację OZE);
5. zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego w ramach przedsiębiorstwa.

Integralną częścią projektu powinno być wprowadzenie inteligentnych systemów zarządzania energią w przedsiębiorstwie (o ile beneficjent nie posiada już takiego systemu dotyczącego zarządzania danym komponentem gospodarki energetycznej przedsiębiorstwa i o ile jest to uzasadnione ekonomicznie).

Głęboka kompleksowa modernizacja energetyczna budynku to przedsięwzięcie polegające na ociepleniu przegród budynku, wymianie okien lub drzwi oraz wymianie lub modernizacji źródeł ciepła (chłodu) i instalacji, w wyniku którego zostaną zmniejszone wartości wskaźników rocznego zapotrzebowania na: energię użytkową, energię końcową oraz nieodnawialną energię pierwotną. Przez instalacje rozumie się instalacje: ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji, klimatyzacji lub oświetlenia. W przypadku tzw. głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynku przedsiębiorstwa obligatoryjnym elementem projektu jest założenie licznika ciepła, chłodu, ciepłej wody użytkowej. Stanowi to koszt kwalifikowany, a także termostatów i zaworów podpijonowych, które również stanowią koszt kwalifikowany.

Wsparcie projektów inwestycyjnych dotyczących głębokiej kompleksowej modernizacji budynków obejmuje takie elementy jak:

**Punkt
Informacyjny**
Fundusze Europejskie

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

- ocieplenie obiektu, wymiana okien, drzwi zewnętrznych;
- energooszczędne oświetlenia;
- przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła na bardziej efektywne energetycznie i ekologiczne);
- instalacja systemów chłodzących, w tym również z zastosowaniem OZE; przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowanie automatyki pogodowej;
- zastosowanie systemów zarządzania budynkiem;
- budowa lub przebudowa wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła;
- instalacja mikrokogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne;
- instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach, lub jeśli to wynika z przeprowadzonego audytu energetycznego, w budynkach spełniających normy określone w nowelizacji rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r., w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz ich usytuowanie (Dz.U. Nr 75, poz.690, z późn. Zm.);
- opracowanie projektów modernizacji energetycznej stanowiących element projektu inwestycyjnego;
- instalacja indywidualnych liczników ciepła, chłodu oraz ciepłej wody użytkowej;
- instalacja zaworów podpionowych i termostatów,
- tworzenie zielonych dachów i „żyjących, zielonych ścian”.

Identyfikacja zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym przedsiębiorstwie dokonywana będzie ex ante na podstawie audytu energetycznego (stanowiącego obligatoryjny element projektu). W ramach weryfikacji realizacji założonych celów i efektów inwestycji należy również przeprowadzić audyt energetyczny po jej zakończeniu (ex post). Audyt energetyczny będzie kosztem niekwalifikowanym.

Komplementarnie przewidziane jest wsparcie doradcze dla przedsiębiorców w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE, planowane do realizacji w ramach Działania 1.3 POIŚ.

Zasady wyboru projektów do dofinansowania:

Inwestycje dotyczące efektywności energetycznej muszą wynikać z uprzednio przeprowadzonych audytów energetycznych (przemysłowych) dużych przedsiębiorstw, których koszt przygotowania nie stanowi wydatku kwalifikowalnego w ramach POIŚ.

Projekty powinny wprowadzać innowacyjne rozwiązania oraz tworzyć nowe miejsca pracy, przy poszanowaniu zasad obowiązującej pomocy publicznej.

Projekty oceniane będą głównie z wykorzystaniem kryteriów efektywności kosztowej oraz oceny realizacji osiągniętych efektów wpisujących się w cele osi priorytetowej. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze takich inwestycji do wsparcia, będzie koncepcja opłacalności. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także dodatkowe rezultaty uzyskiwane w stosunku do planowanych nakładów inwestycyjnych (np. wielkość redukcji CO₂).

Warunkiem wsparcia projektów dotyczących kompleksowej, głębokiej modernizacji energetycznej budynków będzie również konieczność zastosowania liczników ciepła/chłodu, ciepłej wody pod warunkiem, że wynika to z przeprowadzonego uprzednio audytu energetycznego. Dodatkowo istnieje obowiązek instalacji termostatów i zaworów.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM)

RPO WM

Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii

Terminy:

Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii	rozpoczęcie naboru wniosków maj 2016 r.	Infrastruktura do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych (OZE)
--	---	---

Odpowiedzialna instytucja: Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych
(www.funduszedlamazowska.eu)

Forma wsparcia: dotacje i pożyczki

Beneficjenci: przedsiębiorcy

W ramach działania 4.1 wspierane będą następujące typy projektów:

1. Infrastruktura do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych - budowa, rozbudowa oraz przebudowa infrastruktury w celu produkcji energii elektrycznej i/lub ciepłej, w szczególności:
 - instalacji i jednostek wytwórczych energii elektrycznej wykorzystujących energię wiatru, słońca (fotowoltaika), biomasę, biogaz, oraz wody (wraz z ewentualnym podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej);
 - instalacji i jednostek wytwórczych ciepła przy wykorzystaniu energii słonecznej (kolektory słoneczne) biomasy, biogazu, geotermii, pomp ciepła (wraz z ewentualnym podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej);
 - instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw II i III generacji.

Energia elektryczna może być wytwarzana na własne potrzeby, jak również z możliwością sprzedaży do sieci (prosument). W przypadku tego rodzaju projektów dofinansowanie będzie mogło obejmować również przyłącza jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do najbliższej istniejącej sieci i stanowić integralną część projektu, niezbędną dla osiągnięcia celów tego projektu. W tym kontekście przyłącze, rozumiane jest jako odcinek sieci łączący jednostkę/jednostki wytwarzania energii z punktem, w którym następuje rozgraniczenie własności sieci między właścicielem jednostki wytwórczej i operatorem sieci.

2. Sieci dystrybucyjne średnich i niskich napięć:
 - budowa lub przebudowa sieci skutkującej zwiększeniem przepustowości infrastruktury elektroenergetycznej oraz umożliwiającą przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Projekty będą realizowane przez OSD (operatorów systemu dystrybucyjnego) i dotyczyć będą sieci dystrybucyjnej średniego i niskiego napięcia poniżej 110 kV.

Wsparcie będzie możliwe w przypadku jednostek o następującej mocy wytwarzania:

- **energia wodna - do 5 MWe**
- **energia wiatru - do 5 MWe**
- **energia słoneczna - do 2 MWe/MWth**
- **energia geotermalna - do 2 MWth**
- **energia biogazu - do 1 MWe**
- **energia biomasy - do 5 MWth/MWe**

W przypadku pozyskiwania **energii z biomasy**, wspierane będą w szczególności instalacje o najwyższej wydajności spalania z uwzględnieniem systemów umożliwiających kontrolę emisji. Przedmiotowe inwestycje powinny wpisywać się w wojewódzkie plany ochrony powietrza i uwzględniać wymogi dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy.

Inwestycje w zakresie **energetyki wodnej** dotyczyć będą wyłącznie modernizacji istniejących obiektów tj. wyposażonych w hydroelektrownie lub budowli piętrzących w tym na cele budowy jednostek wytwórczych, przy jednoczesnym braku możliwości wznoszenia nowych budowli piętrzących na cele elektrowni wodnych.

W przypadku wsparcia projektów dotyczących jednostek OZE wykorzystujących energię wody zastosowanie mają warunki dotyczące projektów mogących mieć wpływ na stan wód, tj. działania dotyczące budowy lub modernizacji urządzeń wodnych powinny być podejmowane tylko pod warunkiem zapewnienia pełnej zgodności inwestycji z

wymogami prawa UE, w tym z uwzględnieniem ich w dokumentach strategicznych spełniających wymogi Ramowej Dyrektywy Wodnej i tzw. Dyrektywy Powodziowej.

W związku z tym, projekty wybierane do dofinansowania i jednocześnie mogące mieć wpływ na stan wód, będą musiały wynikać z Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW) i ich aktualizacji. Projekty, które miałyby rozpocząć się przed aktualizacją PGW, będą mogły być realizowane pod warunkiem uwzględnienia ich w Master Planach dla obszarów dorzeczy Odry i Wisły. W wyborze projektów uwzględnione muszą zostać również Plany zarządzania ryzykiem powodziowym. Zastosowanie mają warunki dotyczące projektów mogących mieć wpływ na stan wód wskazane w Działaniu 5.1 RPO WM.

W odniesieniu do przedsięwzięć wspieranych w ramach ww. działań zastosowanie będą mieć następujące zasady:

- Dopuszcza się produkcję ciepła i energii elektrycznej w układach kogeneracyjnych.
- Przy wyborze projektów do dofinansowania będą brane pod uwagę między innymi aspekty lokalizacji inwestycji względem obszarów Natura 2000 (w szczególności obszarów specjalnej ochrony ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt. Kluczowe w ramach oceny projektów dotyczących wytwarzania energii z OZE będzie kryterium efektywności kosztowej oraz osiągniętych rezultatów wpisujących się w cele priorytetu inwestycyjnego.
- Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze inwestycji do wsparcia będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie np. 1MWh energii lub 1MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂).
- Pod uwagę będą brane również działania mające na celu zwiększenie świadomości obywateli w zakresie energii odnawialnej jako element lub uzupełnienie projektu inwestycyjnego.
- W przypadku realizacji projektów typu prosument, w celu zapewnienia najefektywniejszego wdrażania tego rodzaju projektów planowane jest aby beneficjentem przyznawanej pomocy byłyby jednostki samorządu terytorialnego, a odbiorcami końcowymi projektu byli m.in. mieszkańcy, osoby prawne.
- Preferencję uzyskają projekty tworzące „zielone” miejsca pracy, a także projekty ukierunkowane na wspieranie obszarów gospodarczych o największym potencjale rozwoju/inteligentnych specjalizacji regionu. Preferencję uzyskają również projekty realizowane w partnerstwie będące efektem trwałej współpracy oraz akceptacji społecznej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, Lokalnej Grupy Działania (LGD).

RPO WM

Działanie 3.3 Innowacje w MŚP

Terminy:

Poddziałanie 3.3 Innowacje MŚP	rozpoczęcie naboru wniosków III kwartał 2016 r.	Wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług (poprzez wdrożenie wyników prac B+R)
-----------------------------------	---	---

Instytucja odpowiedzialna: Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych
(www.funduszedlamazowska.eu)

Forma wsparcia: dotacja i instrumenty finansowe

Beneficjenci: MŚP, ich porozumienia, konsorcja i powiązania kooperacyjne

W ramach Działania 3.3 planowane są do dofinansowania następujące typy projektów:

1. wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług
2. rozwój produktów i usług opartych na handlu elektronicznym oraz zaawansowanych rozwiązaniach TIK.

W ramach dofinansowania możliwe będą do realizacji następujące typy projektów:

- budowa, rozbudowa infrastruktury lub rozszerzenie zakresu działalności przedsiębiorstwa,

- realizacja zasadniczych zmian procesu produkcyjnego lub zmiana w zakresie sposobu świadczenia usług (w tym usług świadczonych drogą elektroniczną),
- unowocześnienie składników majątku trwałego niezbędnego do prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej firmy,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji i urządzeń sprzyjających oszczędności surowców i energii oraz ograniczaniu emisji szkodliwych substancji do środowiska,
- poprawa efektywności przedsiębiorstwa m.in. poprzez wdrożenie systemu zarządzania przedsiębiorstwem, w tym informatyzacja procesów produkcyjnych jako element uzupełniający,
- wdrożenie wyników prac B+R do działalności gospodarczej (w tym wypracowanych w ramach Osi I).

Działania w zakresie mniejszego zużycia energii lub bardziej efektywnego wykorzystania surowców rozumiane jako:

- rozwiązania służące zintegrowanemu podejściu do kwestii efektywnego wykorzystania zasobów, w tym energii i surowców,
- inwestycje ograniczające materiał- i energochłonność oraz związane z odzyskiem surowców wtórnych,
- innowacje w takich branżach jak recykling odpadów, oczyszczanie zużytej wody i ścieków, filtracja i kontrola emisji itp., inwestycje mające na celu poprawę jakości powietrza w sektorze MŚP poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych ze źródeł punktowych oraz wsparcie działalności monitoringowej i pomiarowej.

Wsparcie w postaci dotacji prawdopodobnie będzie przyznawane tylko przedsiębiorcom planującym wdrożenie innowacyjnych na skalę regionu produktów lub usług. Ponadto projekty te powinny wpisywać się w Regionalne Inteligentne Specjalizacje Województwa Mazowieckiego.

Pozostałe projekty inwestycyjne firm prawdopodobnie będą mogły ciągle być finansowane tylko w formie instrumentów finansowych – to jest preferencyjnych pożyczek i poręczeń. W ramach Działania 3.3. w mazowieckim programie regionalnym zostaną wyłonieni pośrednicy finansowi udzielający takich pożyczek/poręczeń.

Program Rozwój Obszarów Wiejskich (PROW)

PROW

Działanie M04 „Inwestycje w środki trwałe”

Poddziałanie 4.2 Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój

Terminy:

Poddziałanie 4.2 Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój	rozpoczęcie naboru wniosków lipiec 2016 r.	Typ operacji „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych”. Nabór dla rolników, będących osobami fizycznymi, domowników lub małżonków tych rolników
	rozpoczęcie naboru wniosków listopad 2016 r.	Typ operacji „Przetwórstwo i marketing produktów rolnych”. Nabór obejmuje również wsparcie budowy nowych zakładów przetwórczych w 4 sektorach przetwórstwa (mięsa, mleka, owoców i warzyw, zbóż)

Odpowiedzialna instytucja: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (www.minrol.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która:

- posiada zarejestrowaną działalność w zakresie przetwórstwa lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych,
- działa jako przedsiębiorca wykonujący działalność jako mikro, małe lub średnie przedsiębiorstwo.

Dofinansowanie w ramach Poddziałania 4.2 przeznaczone jest na inwestycje dotyczące przetwarzania i wprowadzania do obrotu na poziomie handlu hurtowego produktów rolnych², przy czym produkt będący wynikiem przetwarzania powinien być również produktem rolnym, m.in. inwestycji służących ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatu.

Do inwestycji takich zaliczyć można:

1. Obiekty gromadzenia odpadów stałych
2. Zbiorniki na ścieki przemysłowe
3. Zbiornikowe systemy bioremediacji (neutralizacji) odpadów i ścieków
4. Oczyszczalnie ścieków na potrzeby prowadzonej działalności przetwórczej
5. Piece na biomasę na potrzeby prowadzonej działalności przetwórczej
6. Wymiana pieca węglowego na piec gazowy na potrzeby prowadzonej działalności przetwórczej
7. Instalacje paneli słonecznych, ogniw fotowoltaicznych; małe elektrownie wiatrowe do produkcji energii na potrzeby prowadzonej działalności przetwórczej
8. Systemy odzysku ciepła lub pompy ciepła
9. Wymiana eternitowych pokryć dachowych budynków produkcyjnych i magazynowych
10. Termomodernizacja budynków
11. Produkcja biogazu na potrzeby prowadzonej działalności przetwórczej

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wysokość dofinansowania** na realizację jednej operacji: 100 000 zł
- **Maksymalna wysokość dofinansowania** przyznana w okresie realizacji Programu:
 - o dla jednego beneficjenta: 3 000 000 zł
 - o dla związków grup producentów rolnych lub zrzeszeń organizacji producentów: 15 000 000 zł
- **Intensywność dofinansowania** to 50% kosztów inwestycji kwalifikującej się do wsparcia

Szczegółowe informacje nt. Poddziałania 4.2 dostępne są w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach Poddziałania „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020.

1.5 Internacjonalizacja

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR)

POIR

Działania 3.3 Wsparcie promocji oraz internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw
Poddziałania 3.3.3 Wsparcie MŚP w promocji marek produktowych – Go to Brand

Terminy:

Poddziałanie 3.3.3 Wsparcie MŚP w promocji marek produktowych – Go to Brand	ogłoszenie konkursu 16 maja 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków	Wsparcie przedsiębiorców uczestniczących w branżowych programach promocji oraz programach promocji o charakterze ogólnym
--	--	--

² produktów wymienionych w Załączniku nr 1 do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z wyłączeniem produktów rybnych

	24 czerwca 2016 r. zakończenie naboru wniosków 5 sierpnia 2016 kolejne ogłoszenie konkursu październik 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków listopad 2016 r. zakończenie naboru wniosków grudzień 2016 r.	
--	---	--

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.poir.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: MŚP

Celem Działania jest zwiększenie wolumenu eksportu przedsiębiorstw reprezentujących sektory gospodarki o najwyższym potencjale eksportowym opartym głównie o produkty/usługi innowacyjne, w tym Krajowe Inteligentne Specjalizacje. Zwiększenie świadomości zagranicznych środowisk biznesowych nt. potencjału innowacyjnego wybranych sektorów polskiej gospodarki oraz umocnienie wizerunku Polski (Marki Polskiej Gospodarki) na świecie poprzez promocję polskich marek. W rezultacie wzrośnie liczba przedsiębiorców prowadzących działalność eksportową na nowych, perspektywicznych rynkach zagranicznych (dywersyfikacja kierunków współpracy zagranicznej polskich firm).

W ramach realizacji Działania będzie udzielane wsparcie przedsiębiorcom chcącym uczestniczyć w branżowych programach promocji oraz programach promocji o charakterze ogólnym. Instrument ukierunkowany jest na promowanie przedsiębiorstw:

- posiadających innowacyjny produkt/usługę (markę produktową, która ma szansę stać się marką globalną, rozpoznawalną na rynkach zagranicznych),
- prowadzących działalność eksportową,
- prowadzących samodzielną działalność badawczo-rozwojową, lub które zakupiły/ wdrożyły odpowiednie rozwiązania innowacyjne.

Przedsiębiorstwa mogą skorzystać z różnych, indywidualnie dopasowanych narzędzi wsparcia internacjonalizacji, wybranych z szerokiego katalogu, obejmującego m.in.:

- spotkania matchmakingowe w celu pozyskania nowych partnerów biznesowych lub nawiązania współpracy B+R,
- spotkania i seminaria branżowe,
- misje przyjazdowe kontrahentów,
- działania edukacyjne,
- publikacje w mediach branżowych,
- działania marketingowe,
- prezentacja na wspólnych stoiskach targowych.

Wśród branż, które zostaną objęte wsparciem znalazły się:

- Sprzęt medyczny,
- Maszyny i urządzenia (m.in. maszyny dla górnictwa, rolnictwa, budownictwa),
- Kosmetyki,
- IT/ICT,
- Biotechnologia i farmaceutyka,
- Moda polska (odzież, wyroby jubilerskie, design),
- Budowa i wykańczanie budowli (m. in. budownictwo, stolarka okienna i drzwiowa),
- Jachty i łodzie,
- Meble,

- Polskie specjalności żywnościowe,
- Sektor usług prozdrowotnych,
- Części samochodowe i lotnicze.

Ministerstwo Rozwoju obecnie opracowuje tzw. branżowe i ogólne programy promocji (czyli wykaz różnych imprez wystawienniczych, spotkań, targów, itp.) dotyczących promocji po prostu bądź promocji konkretnych branż. Kiedy taka lista będzie już opracowana, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości ogłosi konkurs dla przedsiębiorców. Wówczas przedsiębiorcy będą mogli pozyskać środki na udział w którymś programie promocji.

Poziom dofinansowania:

→ **Maksymalna wartość projektu** to 1 mln zł

→ **Intensywność wsparcia:**

w zależności od charakterystyki projektu, może wystąpić pomoc publiczna – intensywność uzależniona jest od rodzaju pomocy publicznej:

- pomoc na usługi doradcze i na udział w targach – do 50% kosztów w projekcie
- pomoc de minimis – z limitem kwotowym do 200 tys. euro w ciągu trzech kolejnych lat; do 85% dla mikroprzedsiębiorstw; do 80% dla małych przedsiębiorstw; do 75% dla średnich przedsiębiorstw

Program Operacyjny Polska Wschodnia (PO PW)

POPW

Działanie 1.2 Internacjonalizacja MŚP

Terminy:

Poddziałanie 1.2 Internacjonalizacja MŚP	<u>I Etap</u> ogłoszenie konkursu marzec 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków kwiecień 2016 r. zakończenie naboru wniosków maj 2016 r. kolejne ogłoszenie konkursu wrzesień 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków 2/2016 październik 2016 r. zakończenie naboru wniosków listopad 2016 r. <u>II Etap</u> ogłoszenie konkursu grudzień 2016 r.	Kompleksowe, indywidualne, profilowane pod odbiorcę działania wsparcie związane z opracowaniem i przygotowaniem do wdrożenia nowego modelu biznesowego w MŚP związanego z internacjonalizacją ich działalności
---	--	---

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.popw.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: MŚP

W ramach działania przewidziano dwuetapowe wsparcie:

Etap I

Usługi doradcze w zakresie opracowania nowego modelu biznesowego w MŚP związanego z internacjonalizacją ich działalności obejmujące w szczególności:

- analizę możliwości eksportowych firmy,
- wskazanie rynków docelowych oraz ich uhierarchizowanie, a także identyfikację potencjalnych kontrahentów na rynkach zagranicznych,
- koncepcję wejścia na rynek zagraniczny wraz z projekcją możliwości sprzedaży na wybranym rynku zagranicznym,
- wybór najefektywniejszych narzędzi i metod marketingowych oraz promocyjnych (w tym wskazanie wydarzeń targowych czy kierunków misji handlowych),
- rekomendacje w zakresie reorganizacji przedsiębiorstwa i przygotowania go do działalności eksportowej (organizacji działu eksportu, logistyki etc.),
- propozycje możliwych źródeł zewnętrznego finansowania działalności eksportowej i instrumentów finansowych obniżających ryzyko eksportowe (kredyty eksportowe, fundusze poręczeniowe i gwarancyjne, fundusze dotacji, transakcje terminowe etc.)

Etap II

W ramach tego etapu wsparcie ukierunkowane zostanie na zapewnienie MŚP dostępu do usług doradczych oraz zakup wartości niematerialnych i prawnych związanych z przygotowaniem do wdrożenia opracowanego na I etapie modelu biznesowego obejmujących m.in.:

- doradztwo w zakresie wyszukiwania, selekcji, a następnie nawiązania kontaktów z partnerami zagranicznymi i doprowadzenie zainteresowanego podmiotu do etapu negocjacji handlowych,
- doradztwo w zakresie przygotowania produktu lub usługi do potrzeb rynku docelowego (w tym m.in. badanie marketingowe na rynku docelowym),
- doradztwo biznesowe i prawne w zakresie budowy kanałów dystrybucji i kanałów obsługi otoczenia formalno-prawnego umożliwiającego wejście na dany rynek zagraniczny,
- doradztwo w zakresie projektowania materiałów reklamowych i promocyjnych, wzornictwa opakowań, projektowania katalogów i opisów technicznych produktów, projektowania logotypów i marek produktowych, a także stron internetowych (w tym aplikacji mobilnych) przeznaczonych do promocji i sprzedaży na rynkach zagranicznych,
- zakup oprogramowania niezbędnego do automatyzacji procesów biznesowych w związku z przygotowaniem do internacjonalizacji działalności, do wysokości 20% wydatków kwalifikowalnych.

Ponadto, w ramach II etapu przewiduje się wsparcie MŚP na udział w zagranicznych targach, wystawach lub misjach handlowych wyłącznie w zakresie wskazanym w ramach I etapu (maksymalny udział wydatków związanych z uczestnictwem w targach i misjach nie może przekroczyć 20% wydatków kwalifikowalnych w ramach II etapu).

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wartość wydatków kwalifikowalnych** – nie dotyczy
- **Maksymalna wartość dofinansowania**
 - I etap – 50 tys. zł
 - II etap – 500 tys. zł
- **Intensywność wsparcia:** 80%

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM)

RPO WM

Działanie 3.2.2 Modele biznesowe

Terminy:

Poddziałanie 3.2.2 Internacjonalizacja przedsiębiorstw	rozpoczęcie naboru wniosków czerwiec 2016 r.	Internacjonalizacja pojedynczych MŚP
	rozpoczęcie naboru wniosków IV kwartał 2016 r.	Internacjonalizacja grup przedsiębiorstw

Instytucja odpowiedzialna: Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych
(<http://funduszedlamazowska.eu/>)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: MŚP

Wsparcie w ramach Poddziałania skierowane zostało do MŚP w zakresie wdrażania nowego modelu biznesowego poprzez udział m.in. w misjach gospodarczych, krajowych i międzynarodowych imprezach targowo-wystawienniczych, czy też w ramach wizyt studyjnych.

Przewiduje się wsparcie od etapu koncepcyjnego, przez implementację pomysłu na internacjonalizację działalności i podjęcia międzynarodowej współpracy gospodarczej, po rozszerzanie i udoskonalanie tej działalności.

Zakłada się wsparcie udziału MŚP w szczególności w imprezach targowo-wystawienniczych zagranicznych lub krajowych o charakterze międzynarodowym, misjach gospodarczych, wizytach studyjnych, wyszukiwaniu i doborze partnerów biznesowych na rynku docelowym.

Podstawą realizacji projektu jest dokument o charakterze strategicznym zawierający analizę oraz uzasadnienie dla nowych rynków docelowych działalności eksportowej firmy oraz wskazujący zmianę modelu biznesowego w zakresie umiędzynarodowienia. Opracowanie ww. dokumentu może być przedmiotem współfinansowania.

W wyjątkowych przypadkach dopuszcza się działania uzupełniające zmierzające do rozszerzenia i udoskonalenia działalności warunkujące realizację umowy międzynarodowej. Ponadto interwencja w ramach internacjonalizacji przedsiębiorstw będzie mogła być uzupełniona i wspierana o rozwiązania TIK (technologii informacyjno-komunikacyjnych) w obszarze handlu elektronicznego.

Preferowane będzie zwiększanie zdolności do wdrażania, upowszechnienia i wprowadzania na rynek nowych rozwiązań w kluczowych obszarach tematycznych, zidentyfikowanych w ramach inteligentnej specjalizacji, stanowiących innowacje co najmniej w skali regionu.

Powyższe działanie pozwoli skoncentrować środki na przedsięwzięciach o największym potencjale rozwojowym. Realizacja działań skierowana będzie nie tylko na działania pojedynczych przedsiębiorstw ale również i ich grup, takich jak powiązania kooperacyjne, zmierzających do rozszerzania działalności gospodarczej na nowe, zagraniczne rynki i poszukiwania partnerów biznesowych w innych krajach.

Projekty z zakresu promocji gospodarczej będą kwalifikowalne przy spełnieniu łącznie poniżej wskazanych warunków:

- projekty oparte na strategii biznesowej, identyfikującej działania mające na celu skuteczną internacjonalizację przedsiębiorstw. Wsparcie będzie udzielane tylko na działania uwzględnione na planie rozwoju działań eksportowych zamieszczonym w ww. strategii;
- projekty wykazujące znaczącą poprawę w zakresie zwiększenia wysokości eksportu;
- projekty dostosowujące formy wsparcia do indywidualnych potrzeb przedsiębiorstwa.

1.6 Kursy, szkolenia

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM)

**Punkt
Informacyjny**
Fundusze Europejskie

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

RPO WM**Działanie 10.2 Upowszechnianie kompetencji kluczowych wśród osób dorosłych**

W ramach Działania 10.2 zostaną dofinansowane kursy i szkolenia, których celem będzie podniesienie kompetencji kluczowych – językowych i informatycznych.

Kto może ubiegać się o wsparcie?

Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), chcące organizować szkolenia językowe bądź informatyczne.

Kto może skorzystać?

Osoby w wieku od 25 roku życia, uczestniczące z własnej inicjatywy w szkoleniach i kursach, w szczególności osoby z grup najbardziej potrzebujących, np. o niskich kwalifikacjach, osoby powyżej 50 roku życia.

Kiedy?

Konkurs, który wyłoni podmioty trwa do 8 marca br., a jego wyniki dostępne mają być w **III kwartale 2016**.

RPO WM**Działanie 10.3.4 Kształcenie oraz doskonalenie zawodowe osób dorosłych**

W ramach Poddziałania 10.3.4 zostaną dofinansowane projekty dotyczące podnoszenia umiejętności oraz uzyskiwania kwalifikacji zawodowych poprzez realizację szkolnych form kształcenia ustawicznego zawodowego albo pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego np. kursy zawodowe, kursy kwalifikacyjne, egzaminy zawodowe.

Kto może ubiegać się o wsparcie?

Wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych), chcące organizować szkolenia językowe bądź informatyczne.

Kto może skorzystać?

Osoby w wieku od 18 roku życia zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia formalnego, podnoszenia, uzupełniania kwalifikacji lub ich formalnego potwierdzenia.

Kiedy?

Konkurs, który wyłoni podmioty zakończył się w listopadzie 2015 r., a jego wyniki mają zostać opublikowane jeszcze w **I kwartale 2016 r.**

Inne województwa

W innych województwach (oprócz województwa mazowieckiego i pomorskiego) wprowadzono nowy system finansowania szkoleń – system popytowy. Składa się on z 2 elementów – **Rejestru Usług Rozwojowych i Podmiotowego Systemu Finansowania**.

Rejestr Usług Rozwojowych to internetowa baza (www.inwestycjawkadry.pl) zawierająca informacje nt. usług rozwojowych (m.in. szkolenia, doradztwo, studia podyplomowe, mentoring czy coaching) świadczonych przez różnego typu podmioty (publiczne lub niepubliczne). Na ww. stronie można zapoznać się z szeroką ofertą działań.

Podmiotowy system finansowania to możliwość uzyskania dofinansowania na udział w szkoleniu przez przedsiębiorcę chcącego podwyższyć kwalifikacje zawodowe swoich pracowników lub swoje w przypadku działalności jednoosobowych.

PERSPEKTYWA ORGANIZATORA SZKOLEŃ

Instytucja szkoleniowa chcąc organizować dofinansowane szkolenia dla przedsiębiorców będzie musiała uzyskać wpis do Rejestru Usług Rozwojowych. Tym samym potrzebne będzie spełnienie konkretnych kryteriów, aby móc taki wpis uzyskać, a następnie aby realizować szkolenia i inne projekty rozwojowe z dofinansowaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Wszystko to odbywa się w trosce o to, aby jakość szkoleń była jak najlepsza – stąd konieczność spełnienia określonych warunków przez firmy szkoleniowe.

W Rejestrze Usług Rozwojowych swoje usługi może bezpłatnie prezentować każdy podmiot, który spełni następujące wymagania/kryteria:

- zarejestruje się, w tym przedstawi podstawowe informacje nt. podmiotu i jego doświadczenia
- oświadczy, iż nie zalega z zapłatą należności publicznoprawnych
- oświadczy, iż nie został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo składania fałszywych zeznań, przekupstwa, przeciwko mieniu, wiarygodności dokumentów, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, obrotowi gospodarczemu, systemowi bankowemu, karno-skarbowe albo inne związane z wykonywaniem działalności gospodarczej lub popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowych.

Dodatkowo, w przypadku gdy podmiot jest zainteresowany świadczeniem usług rozwojowych, na które przedsiębiorcy lub osoby indywidualne mogą pozyskać dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego w perspektywie finansowej 2014 – 2020, zobowiązany jest on potwierdzić, iż spełnia następujące wymagania:

Obowiązkowe

- nie został wykluczony z możliwości otrzymania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich
- dysponuje odpowiednim doświadczeniem w zakresie świadczenia usług rozwojowych, potwierdzonym obrotami lub liczbą zrealizowanych godzin usług oraz opiniami klientów
- dysponuje odpowiednią kadrą świadczącą usługi rozwojowe

Dodatkowe

- posiada certyfikację/akredytację/spełnia standardy dotyczące wiarygodności świadczenia przez podmiot usług rozwojowych
- posiada doświadczenie w realizacji projektów dofinansowanych z EFS lub komercyjnych

Szczegółowy opis kryteriów oraz zasad uzyskania wpisu do RUR przedstawiono w tzw. Karcie Podmiotu. Podmioty zarejestrowane w RUR będą mogły bezpłatnie prezentować swoją ofertę w oparciu o wystandaryzowany formularz, tzw. Kartę Usługi.

W przypadku usług komercyjnych, ich wpisywanie jest dobrowolne i ma charakter promocyjny. Natomiast usługi, na realizację których przedsiębiorca będzie mógł pozyskać dofinansowanie, muszą obligatoryjnie być wpisane do RUR. Kartę usługi również można znaleźć na stronie internetowej Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

PERSPEKTYWA UCZESTNIKA SZKOLEŃ

W województwach zostaną wybrani koordynatorzy systemu, którzy będą spełniać zadania związane z przyznawaniem bonów/voucherów szkoleniowych przedsiębiorcom. Na razie proces wyboru tych operatorów jeszcze się nie rozpoczął, w związku z tym zapewne co najmniej do końcówki roku trzeba poczekać na faktyczne możliwości wsparcia.

Osoby lub przedsiębiorcy, którzy będą chcieli pozyskać dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego w perspektywie finansowej 2014 – 2020 na szkolenia, zobowiązani będą do uzyskania takiego bonu/vouchera szkoleniowego, a następnie wybrania dostawcy usługi spośród podmiotów wpisanych do tzw. Rejestru Usług Rozwojowych. Rejestr Usług Rozwojowych będzie zawierał akredytowane instytucje szkoleniowe, jest teraz przygotowywany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości.

Wsparcie w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania jest skierowane wyłącznie do sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

Instytucje w regionach określą maksymalną kwotę wsparcia (np. pulę bonów edukacyjnych, kwotę promesy na refundację kosztów zakupu usług rozwojowych) przypadającą na przedsiębiorcę/osobę w danym okresie (np. w okresie 12 miesięcy).

Poziom dofinansowania kosztów pojedynczej usługi rozwojowej będzie wynosił 50% kosztów. Może być zwiększony w odniesieniu do:

- a) branż, sektorów, typów działalności, kategorii pracowników, których wsparcie jest szczególnie istotne z punktu widzenia celów polityki regionalnej
- b) grup docelowych takich, jak:
 - osoby powyżej 50 roku życia,
 - pracownicy o niskich kwalifikacjach,
 - przedsiębiorstwa wysokiego wzrostu,
 - przedsiębiorstwa, które uzyskały dofinansowanie na analizę potrzeb rozwojowych w Programie Wiedza Edukacja Rozwój

Kwota dofinansowania pojedynczej usługi rozwojowej na jedną osobę nie będzie przekraczać 5 tys. zł.

Dofinansowanie usługi rozwojowej będzie możliwe w przypadku, gdy spełnione zostały warunki:

- zgłoszenie na usługę rozwojową zostało zrealizowane za pośrednictwem RUR,
- wydatek został rzeczywiście poniesiony na skup usługi rozwojowej,
- wydatek został prawidłowo udokumentowany,
- usługa rozwojowa została zrealizowana zgodnie z założeniami (programem, ramami czasowymi, itp.)
- usługa zakończyła się wypełnieniem ankiety oceniającej usługi rozwojowe zgodnie z Systemem Oceny Usług Rozwojowych.

1.7 Usługi proinnowacyjne

Przedsiębiorcy oprócz możliwości bezpośredniego starania się o dofinansowanie swoich projektów, będą mogli także otrzymać wsparcie w ramach usług realizowanych przez **instytucje otoczenia biznesu (IOB)**.

Usługi IOB w ramach Funduszy Europejskich 2014-2020 będą finansowane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych oraz Programu Inteligentny Rozwój.

Przykładowe rodzaje usług, z których będą mogli korzystać przedsiębiorcy, to:

- doradztwo w zakresie: zakładania działalności gospodarczej, opracowania strategii rozwoju firmy, rozwoju produktu, dostępu do kapitału, specjalistyczne doradztwo (brokerzy innowacji, platformy współpracy)
- wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstwa (pomysł, preinkubacja, inkubacja)
- usługi proinnowacyjne (od badań do komercjalizacji)
- fundusze kapitałowe, w tym VC
- ułatwienie kontaktu z aniołami biznesu

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR)

POIR

Działania 2.3 Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw

Poddziałanie 2.3.1 Proinnowacyjne usługi IOB dla MŚP

Terminy:

Poddziałanie 2.3.1 Proinnowacyjne usługi IOB dla MŚP	ogłoszenie konkursu 15 grudnia 2015 r. rozpoczęcie naboru wniosków 18 stycznia 2016 r. zakończenie naboru wniosków 18 marca 2016 r. Kolejny konkurs: ogłoszenie konkursu sierpień 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków wrzesień 2016 r. zakończenie naboru wniosków luty 2017 r.	Wsparcie udzielane jest w celu zwiększenia dostępności specjalistycznych wysokiej jakości proinnowacyjnych usług, świadczonych przez akredytowane Ośrodki Innowacji
---	---	--

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.poir.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: MŚP

W ramach działania wspierane będą zgłoszone przez przedsiębiorcę proinnowacyjne usługi doradcze, które będą stymulować proces wdrażania wybranej przez niego innowacji. Wcześniej przedsiębiorca musi nawiązać współpracę z akredytowanym Ośrodkiem Innowacji i złożyć wniosek do PARP o dofinansowanie takiej usługi.

Do tej pory akredytację otrzymało 14 ośrodków:

- Fundacja Centrum innowacji FIRE
- Fundacja Poszanowania Energii
- Netrix Group sp z o.o.
- Instytut Fizyki Polskiej Akademii Nauk
- Fundacja Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu – Poznański Park Naukowo – Technologiczny
- Agencja Rozwoju Regionalnego w Bielsku Białej
- Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego
- Lubelski Park Naukowo – Technologiczny
- Sekwencja sp z o.o.
- Meritum Lubelska Grupa Doradcza sp z o.o.
- Lubelska Fundacja Rozwoju
- Edoradca sp z o.o.
- Agencja Rozwoju Regionalnego MARR
- Instytut Doradztwa sp z o.o.

Poziom dofinansowania:

- **Kwota dofinansowania** nie może być niższa niż 35 000 zł i nie wyższa niż 294 000 zł
- **Intensywność wsparcia:** do 70% (w ramach pomocy de minimis) oraz do 50% (w przypadku pomocy publicznej na usługi doradcze)

Program Operacyjny Polska Wschodnia (POPW)

POPW

Działanie 1.4 Wzór na konkurencję

Terminy:

**Punkt
Informacyjny**
Fundusze Europejskie

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Działanie 1.4 Wzór na konkurencję	II Etap ogłoszenie konkursu kwiecień 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków maj 2016 r. zakończenie naboru wniosków kwiecień 2017 r. I Etap ogłoszenie konkursu lipiec 2016 r. rozpoczęcie naboru wniosków wrzesień 2016 r. zakończenie naboru wniosków październik 2016 r.	Kompleksowe wsparcie MŚP w zakresie wykorzystania procesów wzorniczych (przeprowadzenie audytu wzorniczego oraz wdrożenie rekomendacji z audytu w celu wprowadzenia innowacji produktowej)
--	--	---

Instytucja odpowiedzialna: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (www.popw.parp.gov.pl)

Forma wsparcia: dotacja

Beneficjenci: MŚP

W ramach działania przewidziano dwuetapowe wsparcie:

Etap I

W ramach etapu zostaną przeprowadzone **audyty wzornicze** w firmach. Audytorzy dokonają diagnozy firmy i wspólnie z nią zdefiniują działania rekomendowane do wdrożenia. Audyt obejmować będzie m.in.:

- analizę wzorniczą beneficjenta oraz jego otoczenia w zakresie oferty produktowej, technologii, struktury organizacyjnej, procesów komunikacji, strategii marketingowej, charakterystyki klientów i konkurencji oraz trendów rynkowych,
- analizę potrzeb beneficjenta w zakresie zarządzania wzornictwem,
- analizę oferty pod kątem wykorzystania wzornictwa i potencjału rynkowego beneficjenta.

Następnie na podstawie przeprowadzonego audytu opracowana zostanie **strategia wzornicza** rozumiana jako raport z audytu zawierający rekomendacje odnośnie dalszych działań związanych ze stosowaniem wzornictwa w firmie.

Etap II

Wsparcie na wdrożenie w firmie strategii wzorniczej opracowanej w ramach I etapu, tj. przeprowadzenie działań z wykorzystaniem procesów projektowania, których końcowym rezultatem będzie wprowadzenie na rynek innowacji.

Wsparcie w ramach tego etapu obejmuje:

- usługi doradcze niezbędne do realizacji projektu wzorniczego
- zakup urządzeń i maszyn oraz wartości niematerialnych i prawnych (wyłącznie w przypadku innowacji produktowych)

Poziom dofinansowania:

- **Minimalna wartość wydatków kwalifikowalnych** – nie dotyczy
- **Maksymalna wartość dofinansowania:**
 - I etap – 100 tys. zł
 - II etap – 3 mln zł
- **Intensywność wsparcia:**
 - I etap – 85%
 - II etap – 70%

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPO WM)

RPO WM**Poddziałanie 3.1.2 Rozwój MŚP**

W ramach Poddziałania wsparcie będzie miało na celu podniesienie konkurencyjności sektora MŚP poprzez:

- **wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw**

Zakłada się wsparcie podmiotów gospodarczych znajdujących się we wczesnej fazie rozwoju, przede wszystkim za pośrednictwem inkubatorów przedsiębiorczości. Nacisk zostanie położony na stworzenie kompleksowej oferty wsparcia (pomysł, preinkubacja oraz inkubacja), kiedy to istnieje najwyższe ryzyko upadku firm. Wsparcia dla MŚP koncentrować się będzie na doradztwie w zakresie zakładania działalności gospodarczej, opracowania strategii, monitorowania biznesu, transferu technologii i prognozowania. W szczególności IOB będą oferowały zaawansowane, wyspecjalizowane usługi doradcze. Wsparcie nie będzie dotyczyło bieżącej działalności MŚP. **Wsparcie udzielane będzie MŚP za pośrednictwem IOB tj. beneficjentem będą IOB natomiast grupą docelową będą MŚP.**

- **wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw**

Wsparcia koncentrować się będzie na doradztwie w zakresie opracowania strategii, monitorowania biznesu, transferu technologii i prognozowania. Przedsiębiorcy w szczególności będą korzystali z zaawansowanych, wyspecjalizowanych usług doradczych służących wdrożeniu nowego produktu/usługi, w tym specjalistycznych usług laboratoryjnych, pomiarowych, diagnostycznych, certyfikacyjnych, testowania produktu, testowania technologii, usług usprawniających zarządzanie (optymalizacja procesów logistycznych, automatyzacja obiegu dokumentów), analiz marketingowych, analiz finansowo – ekonomicznych, opracowania i wdrożenia strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie lub innowacyjne rozwiązania.

Wsparcie nie będzie dotyczyło bieżącej działalności MŚP. W wyniku realizacji działania oczekiwana jest profesjonalizacja czyli podniesienie jakości i rozszerzenie usług inkubatorów. **Wsparcie udzielane będzie MŚP w ramach mechanizmu popytowego tj. beneficjentem będą MŚP.**

- **integrowanie usług istniejących IOB w celu tworzenia kompleksowej oferty – obejmującej rozwój produktu; dostęp do kapitału; specjalistyczne doradztwo dla MŚP (np. brokerzy innowacji; platformy współpracy)**

Podjęte zostaną działania o charakterze systemowym mające na celu integrowanie usług istniejących IOB, obejmujące m.in. rozwój produktu, dostęp do kapitału, specjalistyczne doradztwo dla MŚP. Samorząd Województwa Mazowieckiego będzie animatorem współpracy, wypracowania oraz zainicjowania wraz z IOB i przedsiębiorcami rozwiązań dla osiągnięcia tego celu.

- **uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych**

Projekty dotyczące organizacji terenów inwestycyjnych m. in. na obszarach powojaskowych, przemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich oraz ich kompleksowego zagospodarowania obejmują w szczególności:

1. Prace studyjno-koncepcyjne – wyłącznie jako element projektu infrastrukturalnego.
2. Kompleksowe wyposażenie/doposażenie terenu inwestycyjnego w media.
3. Budowa lub modernizacja wewnętrznego układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego – wyłącznie jako uzupełniający element projektu.
4. Modernizacja i adaptacja budynków na cele gospodarcze.
5. Zagospodarowanie otoczenia, wyłącznie jako uzupełniający element kompleksowego projektu (m.in. parkingi, zieleń).

Uzupełnieniem powyższych projektów mogą być działania informacyjno-promocyjne, dotyczące rozpowszechniania informacji o możliwościach inwestycyjnych na terenie województwa (w zakresie związanym z realizacją projektu inwestycyjnego).

Kto może skorzystać?

MŚP

Kiedy?

Zaplanowano 3 oddzielne konkursy – wszystkie w III kwartale:

- Wsparcie prowadzenia i rozwoju działalności przedsiębiorstw poprzez udzielanie bonów na doradztwo
- Wsparcie początkowej fazy rozwoju przedsiębiorstw przez IOB (preinkubacja, inkubacja), ale warunkiem uruchomienia konkursu jest wskazanie IOB uprawnionych do udzielania wsparcia w celu zagwarantowania właściwej jakości usług
- Uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych wskazanych w Planie inwestycyjnym dla subregionów objętych OSI (obszarami strategicznej interwencji), ale warunkiem uruchomienia konkursu jest przyjęcie planów działań dla subregionów

2. Źródła wiedzy o Funduszach Europejskich

Portal Funduszy Europejskich

Strona www.funduszeuropejskie.gov.pl, wraz z portalami poszczególnych programów operacyjnych:

- centralnych:
 - Inteligentny Rozwój: www.poir.gov.pl
 - Infrastruktura i Środowisko: www.pois.gov.pl
 - Polska Wschodnia: www.polskawschodnia.gov.pl
- regionalnych:
 - RPO Woj. Dolnośląskiego: www.rpo.dolnyslask.pl
 - RPO Woj. Kujawsko-Pomorskiego: www.mojregion.eu
 - RPO Woj. Lubelskiego: www.rpo.lubelskie.pl
 - RPO Woj. Lubuskiego: www.rpo.lubuskie.pl
 - RPO Woj. Łódzkiego: www.rpo.lodzkie.pl
 - RPO Woj. Małopolskiego: www.rpo.malopolska.pl
 - RPO Woj. Opolskiego: www.rpo.opolskie.pl
 - RPO Woj. Podkarpackiego: www.rpo.podkarpackie.pl
 - RPO Woj. Podlaskiego: www.rpo.wrotapodlasia.pl
 - RPO Woj. Pomorskiego: www.rpo.pomorskie.eu
 - RPO Woj. Śląskiego: www.rpo.slaskie.pl
 - RPO Woj. Świętokrzyskiego: www.rpo-swietokrzyskie.pl
 - RPO Woj. Warmińsko-Mazurskiego: www.rpo.warmia.mazury.pl
 - RPO Woj. Wielkopolskiego: www.wrpo.wielkopolskie.pl
 - RPO Woj. Zachodniopomorskiego: www.rpo.wzp.pl

Portal Funduszy Europejskich stanowi kompendium wiedzy o środkach unijnych. Są tu publikowane:

- dokumenty programowe
- wytyczne
- harmonogramy naboru wniosków
- ogłoszenia o naborach wniosków
- wzory dokumentów aplikacyjnych
- zaproszenia do udziału w szkoleniach i konferencjach o tematyce funduszowej

Na portalu można zapoznać się z mechanizmami działania Funduszy Europejskich, zasadami aplikowania o środki unijne oraz obowiązkami beneficjentów w czasie realizacji projektu. Na stronie dostępny jest także słownik pojęć „funduszowych”.

Śledząc zakładkę *Wiadomości*, czytelnicy portalu mogą na bieżąco zapoznać się z wydarzeniami dotyczącymi Funduszy Europejskich lub konkretnego programu operacyjnego.

Portal daje możliwość analizy raportów, podsumowań, zestawień wyników badań dotyczących wdrażania Funduszy Europejskich.

Ze strony www.funduszeuropejskie.gov.pl możliwe jest przejście do bazy dotychczas zrealizowanych projektów oraz strony internetowej www.mapadotacji.gov.pl. To zestawienie przedsięwzięć, które zostały zrealizowane z udziałem środków europejskich, wraz z ich krótkim opisem. Projekty tam zawarte można filtrować, w szczególności biorąc pod uwagę miejsce realizacji projektu czy jego przedmiot, np. przedsięwzięcie związane z transportem lub projekt edukacyjny.

Nadal istnieje portal Funduszy Europejskich na lata 2007-2013 oraz powiązane z nim portale programów operacyjnych 2007-2013. O ubiegłej perspektywie można przeczytać, wchodząc na stronę www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl.

Szczegółowe informacje, takie jak dokumentacja konkursowa, interpretacji Instytucji Zarządzających znajdują się dodatkowo na portalach internetowych prowadzonych przez Instytucje Pośredniczące / Wdrażające, przykładowo na stronie Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych czy Narodowego Centrum Badań i Rozwoju.

Punkty informacyjne Funduszy Europejskich

W każdym z szesnastu województw działają Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich. Są one koordynowane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

W miastach wojewódzkich zlokalizowane są Główne Punkty Informacyjne, natomiast w mniejszych miejscowościach działają Lokalne Punkty Informacyjne. Strukturę tę dopełnia Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich zlokalizowany w Warszawie. Obecnie działa ponad 70 punktów w całej Polsce.

Niezależnie od wielkości miejscowości, w której działa punkt, standardy działania, w tym zakres informacji w nim udzielanej są jednakowe.

Odwiedzając punkt informacyjny, można szukać pomocy w zdiagnozowaniu pomysłu i dopasowaniu odpowiedniego źródła dofinansowania do zamierzonego przedsięwzięcia. W ciągu 6 miesięcy po przyjęciu szczegółowych opisów programów świadczona będzie także pomoc na etapie przygotowania i realizacji projektów. Usługa na etapie przygotowywania projektu polegać będzie na omówieniu wymagań stawianych beneficjentowi i projektowi w danym działaniu czy konkursie oraz wskazanie terminów i procedur występowania po środki. Zakres usługi na etapie realizacji projektu obejmuje informowanie o etapach, procedurach, wymaganych dokumentach, terminach związanych z procesem realizacji i rozliczania projektu, informowanie o wymogach przy opisywaniu dokumentów finansowo-księgowych oraz objaśnienie instrukcji przygotowania wniosku o płatność.

Punkty Informacyjne nieodpłatnie udostępniają publikacje dotyczące Funduszy Europejskich wydawane przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Urzędy Marszałkowskie lub inne instytucje publiczne zaangażowane we wdrażanie Funduszy Europejskich.

Specjaliści pracujący w punktach informacyjnych prowadzą szkolenia, wykłady i konferencje o tematyce związanej z Funduszami Europejskimi.

Usługi świadczone przez Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich są bezpłatne oraz dostępne dla każdego zainteresowanego.

Pytania do Punktów Informacyjnych można kierować telefonicznie, pocztą elektroniczną i tradycyjną lub w formie konsultacji indywidualnej podczas osobistej wizyty w punkcie.

Lista punktów dostępna jest na stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl/punkty.

3. Słowniczek

BADANIA NAUKOWE

- a. badania podstawowe – prace eksperymentalne lub teoretyczne podejmowane przede wszystkim w celu zdobycia nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów, bez nastawienia na praktyczne zastosowania ani użytkowanie,
- b. badania przemysłowe – badania mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności celem opracowywania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług; badania te obejmują tworzenie elementów składowych systemów złożonych, szczególnie do oceny przydatności technologii rodzajowych, z wyjątkiem prototypów objętych zakresem prac rozwojowych,
- c. eksperymentalne prace rozwojowe – obejmują nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i działalności gospodarczej oraz innej wiedzy i umiejętności do planowania produkcji oraz tworzenia i projektowania nowych, zmienionych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług.

DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZA I ROZWOJOWA – działalność twórcza obejmująca badania naukowe lub prace rozwojowe, podejmowana w sposób systematyczny w celu zwiększenia zasobów wiedzy oraz wykorzystania zasobów wiedzy do tworzenia nowych zastosowań.

DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNA – działalność polegająca na opracowaniu nowej technologii i uruchomieniu na jej podstawie wytwarzania nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów lub usług.

INNOWACJA ORGANIZACYJNA – jest wprowadzaniem nowej metody organizacji w biznesowych praktykach przedsiębiorstwa, organizacji miejsca pracy lub też w relacjach zewnętrznych. Za innowację organizacyjną nie można uznać: zmiany w praktykach biznesu, organizacji miejsca pracy albo zewnętrznych relacjach, które są oparte na metodach już stosowanych przez przedsiębiorstwo, zmian w strategii zarządzania, połączenia i nabywania innych przedsiębiorstw. Np. innowacją organizacyjną będzie:

- a. wdrażanie zaawansowanych technik zarządzania,
- b. wprowadzanie istotnie zmienionych (ulepszonych) struktur organizacyjnych;
- c. wdrażanie nowych lub istotnie zmienionych strategii działania przedsiębiorstwa. Zmiany organizacyjne tylko wtedy można uważać za innowację

INNOWACJA PROCESOWA (TECHNOLOGICZNA) – zmiana w stosowanych przez przedsiębiorstwo metodach wytwarzania lub świadczenia usług, a także w sposobach docierania z produktem do odbiorców. Metody te mogą polegać na dokonywaniu zmian w urządzeniach lub w organizacji produkcji, mogą też stanowić połączenie tych dwóch rodzajów zmian lub być wynikiem wykorzystania nowej wiedzy. Mogą mieć one na celu produkcję lub dostarczenie nowych lub udoskonalonych produktów, które nie mogłyby być wytworzone czy też dostarczone przy pomocy metod konwencjonalnych. Celem tych metod może być także zwiększenie efektywności produkcji lub dostarczenia istniejących produktów. Przykładem innowacji procesowej może być instalacja nowej albo ulepszonej technologii produkcyjnej, na przykład automatyzacja linii produkcyjnej.

INNOWACJA PRODUKTOWA – dotycząca wyrobów – produktów. To wszelkiego rodzaju zmiany polegające na udoskonaleniu wyrobu już wytwarzanego przez przedsiębiorstwo – jednakże innowacją nie można nazwać zwykłego ulepszenia. Innowacja musi objąć znaczące ulepszenia parametrów technicznych, komponentów i materiałów oraz funkcjonalności. Innowacja produktowa może polegać na rozszerzeniu struktury asortymentowej o nowy produkt. Produkt nowy pod względem technologicznym jest to produkt, którego cechy technologiczne lub przeznaczenie

różnią się znacząco od uprzednio wytwarzanych. Innowacje tego typu mogą wiązać się z całkowicie nowymi technologiami, opierać się na połączeniu istniejących technologii w nowych zastosowaniach lub też na wykorzystaniu nowej wiedzy. Termin „produkt” należy rozumieć w ujęciu, obejmującym zarówno towary jak i usługi. Np. innowacją produktową nie można określić zmiany kolekcji odzieżowej w poszczególnych sezonach. Jednak zastosowanie w przemyśle obuwicznym czy odzieżowym materiałów oddychających a z drugiej strony zatrzymujących wodę jest już innowacją produktową.

INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU – podmioty bez względu na ich formę prawną, które nie działają dla zysku lub zysk przeznaczają na cele statutowe, prowadzące działalność gospodarczą w rozumieniu prawa wspólnotowego. Działalność polega na oferowaniu towarów lub usług na określonym rynku i służy tworzeniu korzystnych warunków dla powstawania lub rozwoju przedsiębiorców.

Polski system instytucji otoczenia biznesu jest bogaty zarówno od strony liczby instytucji jak i ze względu na ich różnorodność. Wyróżnia się trzy główne grupy tych instytucji i ich zadań:

1. Ośrodki przedsiębiorczości – szeroka promocja i inkubacja przedsiębiorczości (często w grupach dyskryminowanych), dostarczanie usług wsparcia do małych firm i aktywizacja rozwoju regionów peryferyjnych lub dotkniętych kryzysem strukturalnym;
2. Ośrodki innowacji – szeroka promocja i inkubacja innowacyjnej przedsiębiorczości, transfer technologii i dostarczanie usług proinnowacyjnych, aktywizacja przedsiębiorczości akademickiej i współpracy nauki z biznesem;
3. Instytucje finansowe – ułatwienie dostępu do finansowania działalności nowo powstałych oraz małych firm bez historii kredytowej, dostarczanie usług finansowych dostosowanych do specyfiki innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych.

INTELIĞENTNE SPECJALIZACJE – dziedzina życia gospodarki lub nauki stanowiąca nową, rozwojową specjalizację gospodarczą, która opiera się na wykorzystaniu unikalnych zasobów naturalnych regionów, połączeniu różnych branż, zastosowaniu innowacyjnych rozwiązań technologicznych. Inteligentne specjalizacje mają na celu doprowadzić do powstania nowych rynków aktywności gospodarczej, modernizacji oraz podniesieniu konkurencyjności państw i regionów. Każde państwo dokonuje analizy swoich potencjałów i możliwości rozwojowych, a następnie wybiera te dziedziny, które świadczą o jego największej konkurencyjności i stanowią największą szansę na osiągnięcie sukcesu, zwiększenie przewagi nad innymi regionami, czyli na wyspecjalizowanie się w konkretnych branżach. Ponieważ specjalizacje te dotyczą najczęściej obszarów badawczych i innowacyjnych, nazywane są inteligentnymi specjalizacjami. Krajowe Inteligentne Specjalizacje są określane w Programie Rozwoju Przedsiębiorstw a Regionalne Inteligentne Specjalizacje - w Regionalnych Strategiach Innowacji.

Krajowe inteligentne specjalizacje zostały określone w Programie Rozwoju Przedsiębiorstw opracowanym przez Ministerstwo Gospodarki, a przyjętym przez Radę Ministrów 8 kwietnia 2014 roku. Dokument przedstawia proces analityczny wyłaniania inteligentnych specjalizacji na poziomie krajowym (obszary B+R+I) oraz zarys procesu ich monitorowania i aktualizacji. Określa priorytety gospodarcze w obszarze B+R+I, których rozwój zapewni tworzenie innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, zwiększenie wartości dodanej gospodarki i podniesienie jej konkurencyjności na rynkach zagranicznych.

Krajowa inteligentna specjalizacja jest dokumentem otwartym, który będzie podlegał ciągłej weryfikacji i aktualizacji w oparciu o system monitorowania oraz zachodzące zmiany społeczno-gospodarcze.

20 KRAJOWYCH INTELIĞENTNYCH SPECJALIZACJI określono w ramach następujących działów: zdrowe społeczeństwo, biogospodarka rolno-spożywcza i środowiskowa, zrównoważona energetyka, surowce naturalne i gospodarka odpadami oraz innowacyjne technologie i procesy przemysłowe. Należą do nich:

- b) Zdrowe społeczeństwo
 1. Technologie inżynierii medycznej, w tym biotechnologie medyczne
 2. Diagnostyka i terapia chorób cywilizacyjnych oraz w medycynie spersonalizowanej
 3. Wytwarzanie produktów leczniczych
- c) Biogospodarka rolno-spożywcza, leśno-drzewna i środowiskowa
 4. Innowacyjne technologie, procesy i produkty sektora rolno-spożywczego i leśno-drzewnego
 5. Zdrowa żywność (o wysokiej jakości i ekologiczności produkcji)
 6. Biotechnologiczne procesy i produkty chemii specjalistycznej oraz inżynierii środowiska
- d) Zrównoważona energetyka

7. Wysokosprawne, niskoemisyjne i zintegrowane układy wytwarzania, magazynowania, przesyłu i dystrybucji energii
8. Inteligentne i energooszczędne budownictwo
9. Rozwiązania transportowe przyjazne środowisku
- e) Surowce naturalne i gospodarka odpadami
 10. Nowoczesne technologie pozyskiwania, przetwórstwa i wykorzystania surowców naturalnych oraz wytwarzanie ich substytutów
 11. Minimalizacja wytwarzania odpadów, w tym niezdatnych do przetworzenia oraz wykorzystanie materiałowe i energetyczne odpadów (recykling i inne metody odzysku)
 12. Innowacyjne technologie przetwarzania i odzyskiwania wody oraz zmniejszające jej zużycie
- f) Innowacyjne technologie i procesy przemysłowe (w ujęciu horyzontalnym)
 13. Wielofunkcyjne materiały i kompozyty o zaawansowanych właściwościach, w tym nanoprocesy i nanoproducty
 14. Sensory (w tym biosensory) i inteligentne sieci sensorowe
 15. Inteligentne sieci i technologie geoinformacyjne
 16. Elektronika oparta na polimerach przewodzących
 17. Automatyzacja i robotyka procesów technologicznych
 18. Optoelektroniczne systemy i materiały
 19. Inteligentne technologie kreatywne
 20. Technologie i rozwiązania dla wykorzystania zasobów oraz potencjału wód morskich i śródlądowych

Poza specjalizacjami krajowymi, każde województwo określa także swoje regionalne inteligentne specjalizacje. Opracowywane są specjalne dokumenty, tzw. regionalne strategie innowacji, których integralną część stanowi także wykaz regionalnych inteligentnych specjalizacji. Na Mazowszu, w oparciu o przeprowadzoną diagnozę i proces konsultacji wytypowano **4 REGIONALNE INTELIGENTNE SPECJALIZACJE**:

1. Bezpieczna żywność
 - a) produkcja żywności
 - b) dystrybucja
 - c) żywność wysokiej jakości
 - d) minimalizowanie wpływu na środowisko (zrównoważony rozwój)
 - e) bezpieczeństwo odbiorcy
2. Inteligentne systemy zarządzania
 - a) rozwiązania infrastrukturalne
 - b) bezpieczeństwo i monitoring
 - c) efektywność surowcowa i energetyczna
3. Nowoczesne usługi dla biznesu
 - a) wsparcie kapitałowe i infrastrukturalne
 - b) zasób wiedzy
 - c) usprawnianie procesów
4. Wysoka jakość życia
 - a) edukacja
 - b) zdrowie
 - c) bezpieczeństwo
 - d) praca
 - e) czas wolny

KOGENERACJA – równoczesne wytwarzanie energii cieplnej i energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu.

KOMERCJALIZACJA – udostępnienie praw do konkretnych wyników prac B+R innym podmiotom, głównie przedsiębiorcom, w celu osiągnięcia korzyści majątkowych. Może oznaczać w szczególności sprzedaż wyników prac badawczych lub rozwojowych, udzielenie licencji na wyniki prac B+R lub np. wniesienie wyników prac badawczych lub rozwojowych do spółki.

NOWA TECHNOLOGIA – technologia w postaci prawa własności przemysłowej lub usługi badawczo-rozwojowej (w rozumieniu Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług), która umożliwia wytwarzanie nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów lub usług i nie jest stosowana na świecie dłużej niż 5 lat.

PRZEDSIĘBIORSTWO – wyodrębniona prawnie, organizacyjnie i ekonomicznie jednostka, prowadząca działalność gospodarczą. Najczęściej definiowanym celem działalności przedsiębiorstwa jest osiągnięcie zysku poprzez zaspokajanie potrzeb konsumentów. Ze względu na liczbę pracowników przedsiębiorstwa dzielimy na:

- mikroprzedsiębiorstwa – zatrudniające do 9 pracowników oraz osiągające roczny obrót nie przekraczający równowartości 2 milionów euro, lub których roczny bilans nie przekroczył równowartości 2 milionów euro
- przedsiębiorstwa małe – zatrudniające od 10 do 49 pracowników oraz osiągające roczny obrót nie przekraczający równowartości 10 milionów euro, lub których roczny bilans nie przekroczył równowartości 10 milionów euro
- przedsiębiorstwa średnie – zatrudniające od 50 do 249 pracowników oraz osiągające roczny obrót nie przekraczający równowartości 50 milionów euro, lub których roczny bilans nie przekroczył równowartości 50 milionów euro
- przedsiębiorstwa duże – zatrudniające od 250 pracowników

USŁUGA ROZWOJOWA – usługa obejmująca wszelkie działania, których celem jest rozwój danego przedsiębiorcy lub jego pracowników (np. doradztwo, audyt kompetencji, szkolenie, mentoring).

WZORNICTWO – zgodnie z definicją Instytutu Wzornictwa Przemysłowego, wzornictwo jest to działalność twórcza mająca na celu uzyskanie określonych cech przedmiotów, procesów, usług oraz ich relacji w całościowych cyklach istnienia życia produktów lub usług.

WZÓR UŻYTKOWY – zgodnie z treścią Ustawy z 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej, wzór użytkowy jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie celu mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów.

